PURPOSE

Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest

Eindrapport onderzoek Rekenkamercommissie WVOLV

April 2023

POWERED BY PURPOSE

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Titel	Pagina
Samenvatting	*Doeltreffendheid en doelmatigheid van minimaregelingen zijn vanwege beperkte sturingsinformatie niet goed vast te stellen*	4
Aanbevelingen	*Verbetering is mogelijk door concrete doelen, wegnemen van drempels en effectieve sturing*	9
Aanleiding en aanpak	*Rekenkamercommissie heeft behoefte aan evaluatie van huidig beleid, uitvoering en sturing*	16
1. Introductie op thema	*Belang bestaanszekerheid neemt toe*	20
2. Beleid	*Gemeenten bieden een compleet pakket regelingen aan, inwoners willen meer regelingen voor volwassenen*	27
3. Uitvoering	*Inwoners ervaren drempels in de uitvoering van de regelingen*	37
4. Resultaat	*In de vier gemeenten lijkt ruimte om het gebruik te verbeteren*	52
5. Sturing	*Periodiek kwantitatief onderzoek versterkt het beleid, concrete doelen zullen sturing helpen*	69
Bijlagen:		77
A. Bronnen B. Regelingen		

Leeswijzer

Samenvatting

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek, generiek en wanneer relevant per gemeente

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor verbetering van beleid, uitvoering en sturing daar waar nodig verdiept met specifieke aanbevelingen per gemeente

Inleiding en aanpak

Aanleiding, onderzoeksvragen en aanpak van het onderzoek

Verdieping op resultaten

1. Introductie op thema
2. Beleid
3. Uitvoering
4. Resultaat
5. Sturing

Verdiepende informatie die hebben geleid tot de samenvatting en aanbevelingen. Volgens de volgende structuur:

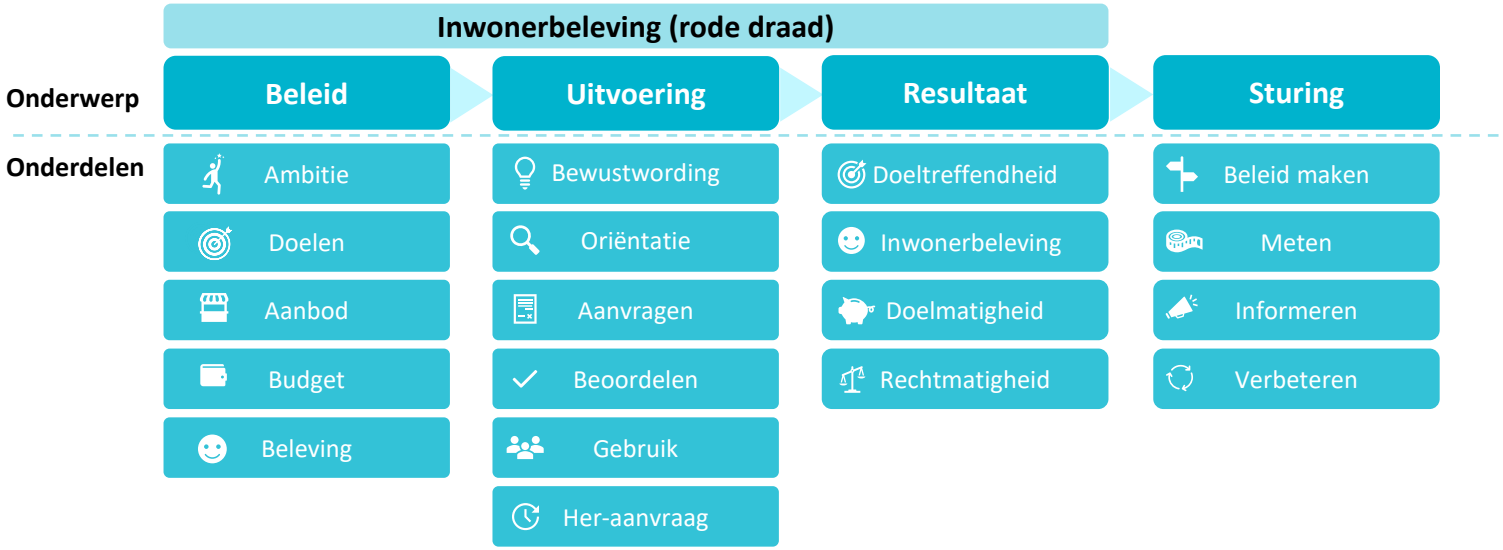

Samenvatting

Doeltreffendheid en doelmatigheid van minimaregelingen zijn vanwege beperkte sturingsinformatie niet goed vast te stellen

POWERED BY PURPOSE

Gemeenten bieden een compleet pakket regelingen aan, inwoners willen meer aanbod voor volwassenen

Algemene conclusie

Beleid

- Ambitie
- Doelen
- Aanbod
- Budget
- Beleving

- De vier gemeenten hebben een compleet minimabeleid met doelen
- Inwoners die gebruik maken van de regelingen zijn blij dat ze er zijn. In alle gemeenten missen inwoners regelingen voor volwassenen. Ouders (met name alleenstaande) missen ondersteuning in participatie; ondersteuning die hun kinderen wel krijgen. Ook zien inwoners bij andere gemeenten, zoals Leiden, ruimere mogelijkheden voor volwassenenparticipatie

Conclusies per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg hebben bijna identiek beleid en aanbod, waarbij Leidschendam-Voorburg de uitvoering van het minimabeleid verzorgt voor Wassenaar en Voorschoten. In deze drie gemeenten is een deel van het pakket van regelingen beschikbaar voor inwoners met inkomens tot 110% en een deel tot 130% van de bijstandsnorm
- Budget voor minimabeleid in Leidschendam-Voorburg relatief en absoluut gezien hoog ten opzichte van de andere gemeenten

Gemeente Oegstgeest

- Het aanbod van minimaregelingen in Oegstgeest is vergelijkbaar met de andere drie gemeenten, maar hanteert een algemene inkomensgrens van 120% (met een uitzondering naar 130%)
- Doordat de gehanteerde inkomensgrens hoger ligt in Oegstgeest is de doelgroep voor minimaregelingen in Oegstgeest relatief groter

Inwoners waarderen hulp van maatschappelijke partners, maar ervaren drempels in de uitvoering van regelingen

Algemene conclusie

Uitvoering

- Bewustwording
- Oriëntatie
- Aanvragen
- Beoordelen
- Gebruik
- Her-aanvraag

- Alle gemeenten werken samen met maatschappelijke partners in de uitvoering van hun minimabeleid. Inwoners waarderen de hulp van deze organisaties, maar lijken soms niet van het bestaan van deze hulp te weten
- Inwoners weten niet altijd van het bestaan van regelingen. Communicatie over energietoeslag is positief voor bekendheid. Het is voor inwoners niet altijd makkelijk om informatie over de regelingen te vinden
- Inwoners hebben moeite met de hoeveelheid stukken die aangeleverd moeten worden, zeker als ze minder digitaal vaardig zijn of geen bijstandsuitkering hebben
- De jaarlijkse her-aanvragen die nodig zijn voor sommige regelingen veroorzaken extra stress en onbegrip
- Inwoners met kinderen zijn door de actieve communicatie van Stichting Leergeld vaker bekend met minimaregelingen

Conclusies per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- De bekendheid van minimaregelingen onder inwoners van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg lijkt laag. Inwoners lijken vaak maatschappelijke partners niet te kennen (SMOW, Voorschoten Voor Elkaar en Sociaal Service Punt)
- Inwoners van Wassenaar en Voorschoten vinden het moeilijk om online informatie te vinden over de regelingen. Ze hebben ook moeite met de reistijd naar Leidschendam-Voorburg voor afspraken
- Inwoners ervaren vooral veel drempels bij de aanvraag van regelingen. Ze geven aan dat consulenten in L-V niet klantgericht en vaak niet bereikbaar zijn voor inwoners of hulpverleners. Ze ervaren weinig ruimte voor maatwerk

Gemeente Oegstgeest

- Inwoners van Oegstgeest lijken net als in andere gemeenten de regelingen vaak niet te kennen. Ook zijn ze niet allemaal bekend met de hulp van Kwadraad
- Inwoners vinden dat er heel weinig informatie over de minimaregelingen op de website staat
- Inwoners zijn tevreden over het contact met de consulenten van gemeente Oegstgeest

Doeltreffendheid en doelmatigheid beperkt vast te stellen, er lijkt wel ruimte voor verbetering van bekendheid en bereik

Algemene conclusie

Resultaat

- Doeltreffend
- Inwoner-beleving
- Doel-matigheid
- Recht-matigheid

- In de vier gemeenten zijn de gestelde doelen onvoldoende SMART. Daardoor is het voor ambtenaren, college en raad moeilijk om op realisatie van de gestelde doelen te sturen
- De bekendheid van de regelingen is in alle gemeenten beperkt. Op basis van interviews lijkt de bekendheid beter bij inwoners met kinderen en/of met een bijstandsuitkering dan bij inwoners zonder kinderen en/of minima met een laag inkomen
- Het bereik van de regelingen is redelijk stabiel door de tijd. Het bereik bij de doelgroep kan in alle gemeenten omhoog
- Het minimabeleid lijkt binnen de wettelijke kaders te vallen

Conclusies per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt van de gestelde doelen bereik actief gemeten
- Het bereik van de regelingen is in Wassenaar en Voorschoten vrij stabiel, maar een deel van de inwoners voor wie de regelingen zijn worden niet bereikt. Het gebruik van de gemeentepolis is achteruit gegaan door de keuze voor één aanbieder in plaats van twee
- Het bereik van de regelingen in Leidschendam-Voorburg neemt in de meeste gevallen af, behalve bij de Individuele Inkomenstoeslag

Gemeente Oegstgeest

- sturingsinformatie is in Oegstgeest beperkt ontsloten, waardoor doeltreffendheid en doelmatigheid onvoldoende is vast te stellen
- Het bereik van de regelingen in Oegstgeest neemt toe voor alle regelingen behalve de gemeentepolis, waarvan het bereik gelijk blijft

Gemeenteraden hebben wisselende informatie om op te sturen, geen van de gemeenten onderzoekt inwonerbeleving

Algemene conclusie

Sturing

- Beleid maken
- Meten
- Informeren
- Verbeteren

- In alle gemeenten wordt de gemeenteraad actief betrokken bij het ontwikkelen en evalueren van beleid. Via schriftelijke vragen en moties hebben gemeenteraden invloed op het huidige beleid
- In geen van de gemeenten wordt onderzocht hoe inwoners het minimabeleid beleven. Wel worden inwoners betrokken bij het ontwikkelen van nieuw beleid

Conclusies per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- In de drie gemeenten wordt relatief vaak, eens per twee jaar, kwantitatief onderzoek gedaan naar het minimabeleid. Ook zorgen regelmatige management rapportages en beleidsevaluaties voor sturingsinformatie voor de raad
- De kwantitatieve onderzoeken focussen zich met name op bereik en sluiten daarmee niet volledig aan bij de gestelde beleidsdoelen

Gemeente Oegstgeest

- Er wordt geen extern onderzoek uitgevoerd naar het minimabeleid. Ook worden geen management rapportages gemaakt. Alleen via beleidsevaluaties wordt de gemeenteraad geïnformeerd over minimabeleid
- Er is in 2021 zeer summier onderzocht hoe inwoners het minimabeleid beleven, met een aantal vragen in een bredere inwonersenquête
- De huidige sturingsinformatie sluit niet volledig aan op de gestelde doelen

Aanbevelingen

Verbetering is mogelijk door concrete doelen, wegnemen van drempels en meer sturingsinformatie

Verbetering is mogelijk door stellen van concrete doelen, wegnemen van drempels en meer sturingsinformatie

Verlaag drempels die inwoners ervaren in de uitvoering

Ontwikkel doelgroepgerichte communicatie om bekendheid en bereik te vergroten

Formuleer beleidsdoelen SMART en verbind aan concrete activiteiten

Onderzoek verhoging van de inkomensgrens

Zorg voor regelmatiger sturingsinformatie gekoppeld aan de doelen

Werk aan een klantgerichte cultuur bij consulenten in Leidschendam-Voorburg*

* Deze aanbeveling is specifiek voor Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg

Verlaag drempels die inwoners ervaren in de uitvoering

Algemene aanbevelingen

- Zorg voor vindbare en heldere informatie over minimaregelingen op de website
- Vereenvoudig en/of combineer aanvraagformulieren. Onderzoek daarnaast de mogelijkheid om het aantal bijlagen dat nodig is voor een aanvraag te beperken[1]
- Bied naast een aanvraag op papier ook digitale mogelijkheden voor digitaal vaardige inwoners
- Automatiseer her-aanvragen, vraag inwoners automatisch of ze ook dit jaar weer gebruik willen maken van een regeling en vraag hierbij zo min mogelijk informatie op[1]
- Laat de vaste aanvraagdatum per inwoner los[1]

Aanbeveling per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- Plaats de informatie over de regelingen op de eigen websites van Wassenaar en Voorschoten in plaats van door te linken naar de website van Leidschendam-Voorburg
- Breid digitale aanvraagmogelijkheden uit naar alle minimaregelingen en alle inwoners (ook inwoners zonder bijstandsuitkering)
- Zorg dat het voor inwoners met een gemeentepolis duidelijk is dat ziekhuizen dichtbij voor hen toegankelijk zijn. Bespreek met Menzis of dit altijd het geval is en dat dit duidelijk gecommuniceerd wordt

Gemeente Oegstgeest

- Plaats meer informatie over minimaregelingen op de website. Denk hierbij aan uitleg over de regeling, voor wie de regeling is en welke informatie de gemeente nodig heeft bij een aanvraag
- Behoud de huidige aanvraagmogelijkheid, maar breid deze uit met een digitaal aanvraagsysteem
- Werk met een antwoordnummer of port betaald enveloppen voor aanleveren van stukken per post

1 Er is geen juridische toets uitgevoerd op deze aanbevelingen. In de praktijk passen een aantal gemeenten dit toe

Ontwikkel doelgroepgerichte communicatie om bekendheid en bereik te vergroten

Algemene aanbevelingen

- Leer van de communicatie-aanpak en informatievoorziening van andere gemeenten. Utrecht is een goed voorbeeld in het actief benaderen van inwoners die nog geen gebruik maken van regelingen
- Benader groepen actief die nu minder goed bereikt worden, zoals ouderen en werkende minima
- Betrek verschillende groepen inwoners, hulpverleners en eventuele cliëntenraad actief bij het ontwikkelen van nieuwe aanpak voor informatievoorziening over minimaregelingen. Denk hierbij aan de keuze voor communicatiekanalen, timing en inhoud van de uitingen

Aanbeveling per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- Breng de bekendheid van regelingen in het algemeen en bij de verschillende doelgroepen in kaart
- Leer van de aanpak van Stichting Leergeld in de drie gemeenten. Inwoners met kinderen zijn vaak met minimaregelingen in aanraking gekomen via Stichting Leergeld

Gemeente Oegstgeest

- Herhaal het onderzoek naar bekendheid van regelingen, specificeer dit naar bekendheid per doelgroep

1 Er is geen juridische toets uitgevoerd op deze aanbevelingen. In de praktijk passen een aantal gemeenten dit toe

Formuleer SMART beleidsdoelen en onderzoek een verhoging van de inkomensgrens voor minimaregelingen

Algemene aanbevelingen

- Maak beleidsdoelen vooral specifiek, meetbaar en realistisch. Op deze manier kan gericht de voortgang van de doelen worden bijgehouden
- Verbind concrete activiteiten aan elk doel en onderbouw daarbij hoe deze activiteit gaat bijdragen aan het bereiken van het doel. Leg vast wat de gemeente wil bereiken en hoe zij dit gaat doen

Algemene aanbevelingen

- Onderzoek of de minimaregelingen nog voldoende zijn om de ambitie van de gemeente te realiseren, gezien de huidige economische ontwikkelingen
- Onderzoek in hoeverre de participatieregeling voor volwassenen nog voldoende is om meedoen in de samenleving voor deze doelgroep te borgen
- Bepaal of er financieel ruimte is en of het wenselijk is om net als andere gemeenten de inkomensgrenzen te verhogen

Zorg voor regelmatiger sturingsinformatie gekoppeld aan de doelen

Algemene aanbevelingen

- Bepaal per SMART beleidsdoel welke indicatoren van belang zijn om de voortgang te kunnen meten. Zorg dat extern onderzoek uitgaat van dezelfde indicatoren
- Doe jaarlijks of eens per twee jaar onderzoek naar de beleving en aanbevelingen van inwoners
- Onderzoek jaarlijks de doeltreffendheid van het minimabeleid, zodat bijgestuurd kan worden

Aanbeveling per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- Gebruik de uitkomsten van de Armoedemonitor (2023) als externe sturingsinformatie
- Bespreek met onderzoeksbureau Kwiz hoe de inhoud van de Armoedemonitor beter aan kan sluiten op de beleidsdoelen

Gemeente Oegstgeest

- Laat onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar het minimabeleid om de gemeenteraad vaker van goede sturingsinformatie te kunnen voorzien. Ga in gesprek met gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg over de onderzoeken die zij uitzetten en hoe zij die financieren
- Ontsluit cijfers op de belangrijkste indicatoren, ontwikkel een eenvoudig dashboard en monitor dit
- Onderzoek de mogelijkheden voor regionale samenwerking om dataverzameling en –rapportage regelmatiger mogelijk te maken

1 Er is geen juridische toets uitgevoerd op deze aanbevelingen. In de praktijk passen een aantal gemeenten dit toe

Werk aan klantgerichte cultuur bij consulenten in Leidschendam-Voorburg

Algemene aanbevelingen

- Zorg dat duidelijk is wanneer consulenten bereikbaar zijn voor inwoners en hulpverleners en zorg dat de consulent op dat moment een klant ook echt telefonisch te woord kan staan
- Besteedt aandacht aan klantgerichtheid, onderzoek de oorzaken en overweeg het trainen van consulenten op gebied van klantgericht werken
- Kijk naar de individuele situatie van inwoners en verleen maatwerk. Probeer daar waar mogelijk de omgekeerde toets toe te passen (uitgangspunt is wat een inwoner nodig heeft in plaats van waar iemand juridisch recht op heeft)
- Zet het overleg tussen inkomensconsulenten en ketenpartners (SMOW, Voorschoten voor Elkaar) voort en neem input vanuit de partners mee om te verbeteren
- Wissel uit met gemeente Oegstgeest om te leren van hun aanpak

Aanbeveling per gemeente

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg

- Zorg dat er op vaste momenten een consulent op locatie is in Wassenaar of Voorschoten, zodat inwoners als dat nodig is gemakkelijker langs kunnen komen

1 Er is geen juridische toets uitgevoerd op deze aanbevelingen. In de praktijk passen een aantal gemeenten dit toe

Aanleiding en aanpak

Rekenkamercommissie en gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg hebben behoefte aan evaluatie van huidig beleid, uitvoering en sturing

POWERED BY PURPOSE

Rekenkamercommissie en de vier gemeenten hebben behoefte aan evaluatie van huidig beleid, uitvoering en sturing

Aanleiding

- De Rekenkamercommissiecommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg (RKC WVOLV) wil onderzoek laten doen naar het minimabeleid door deze gemeenten en de wijze waarop de gemeenteraden dit kunnen sturen
- Het sociaal domein is één van de leidende thema's uit het onderzoeksplan van de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg
- Door de stijgende inflatie en energiearmoede is dit thema zeer actueel
- Tussen oktober 2022 en januari 2023 hebben wij middels desk research en interviews met professionals en inwoners onderzoek gedaan naar het minimabeleid in deze vier gemeenten. Tijdens dit onderzoek hebben wij de vragen hiernaast beantwoord

Vraag aan Purpose

Centrale onderzoeksvragen

- In hoeverre draagt het gemeentelijke minimabeleid en de uitvoering ervan in de periode 2018 tot 2022 bij aan de gemeentelijke doelstellingen van Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest?
- Welke mogelijkheden hebben gemeenteraden om hierop te sturen?

Deelvragen

1. Hebben de gemeenten minimabeleid en welke kosten zijn ermee gemoeid?
2. Wat zijn overeenkomsten en verschillen tussen de vier gemeenten als het gaat om beleid en uitvoering?
3. In hoeverre is de uitvoering van het minimabeleid rechtmatig, doeltreffend en doelmatig?
4. Hoe worden gemeentelijke voorzieningen ervaren door de inwoners, welke verbeteringen zijn hierin mogelijk?
5. Hoe worden beleidskeuzes gemaakt, gemeenteraden geïnformeerd en hoe kunnen zij sturen op minimabeleid?

Dat vraagt om onderzoek uit verschillende perspectieven

Minimabeleid in de WVOLV-gemeenten

Hulpverleners & adviesraden

- Armoede in gemeente
- Beschrijving uitvoering
- Kijk op minimabeleid
- Beleving inwoners

8 hulpverleners
5 leden adviesraden

Inwoners*

- Persoonlijke situatie
- Blik op minimaregelingen
- Waardering
- Aanbevelingen

19 inwoners

Bureau-onderzoek

- Beleidsdocumenten
- Onderzoeksrapporten
- Data van gemeenten
- Raadsinformatiesystemen

45 documenten

Ambtenaren & wethouders

- Visie op armoede
- Kijk op minimabeleid
- Beschrijving uitvoering
- Aanbevelingen

15 professionals

*Inwoners zijn benaderd via lokale openbare Facebookgroepen, inkomensconsulenten van de gemeenten, flyers bij Voedselbanken en hulpverleners

Met grote dank aan alle professionals en inwoners die wij hebben gesproken tijdens dit onderzoek

Ambtenaren & wethouders

Wassenaar
Wethouder Caroline Klaver

Voorschoten
Wethouder Paul de Bruijn

Wassenaar & Voorschoten
4 ambtenaren

Leidschendam-Voorburg
Wethouder Philip van Veller
4 ambtenaren

Oegstgeest
Wethouder Tim van Tongeren
3 ambtenaren

Hulpverleners & adviesraden

Wassenaar
SMOW

Voorschoten
Voorschoten Voor Elkaar

Leidschendam-Voorburg
Sociaal Service Punt
Adviesraad Sociaal Domein

Oegstgeest
Kwadraad
Adviesraad Oegstgeest

Inwoners

Wassenaar
4 inwoners*

Voorschoten
4 inwoners*

Leidschendam-Voorburg
5 inwoners*

Oegstgeest
6 inwoners

* Doordat het aanbod in Wassenaar Voorschoten en Leidschendam-Voorburg vergelijkbaar is en uitvoering voor een groot deel in Leidschendam-Voorburg plaatsvindt, is er een grote overlap in input van inwoners van deze gemeenten en de input van hulpverleners. Het beperkte aantal interviews per gemeente geeft daardoor toch een goed overall beeld.

1. Introductie

Belang bestaanszekerheid neemt toe

Maak kennis met een inwoner

"Wat ik zeg het is een hele fijne gemeente om in te wonen. Ik ben blij hoe Oegstgeest z'n best doet voor z'n inwoners. Dat zal per persoon misschien verschillen, maar laten we het er op houden dat ik het getroffen heb."

Klik of scan de QR code om deze inwoner te horen

Alleenstaande moeder uit Oegstgeest

Deze inwoner is halverwege de veertig, heeft een bijstandsuitkering, doet vrijwilligerswerk en volgt een opleiding. Ze maakt al heel wat jaren gebruik van minimaregelingen in Oegstgeest. Doordat ze veel contact heeft met haar inkomensconsulent is ze goed op de hoogte van de minimaregelingen die er zijn. De regelingen maken het voor haar makkelijker om rond te komen. Zo kan haar kind erdoor sporten en heeft het een fiets en laptop voor school. Zonder de regelingen zou dit allemaal lastiger zijn, het is dan moeilijker rondkomen en zeker niet mogelijk om een potje op te bouwen voor onverwachte dingen.

*Dit is een echt verhaal van een echte inwoner van Oegstgeest

Hoge inflatie en energiecrisis kunnen leiden tot meer armoede in de vier gemeenten

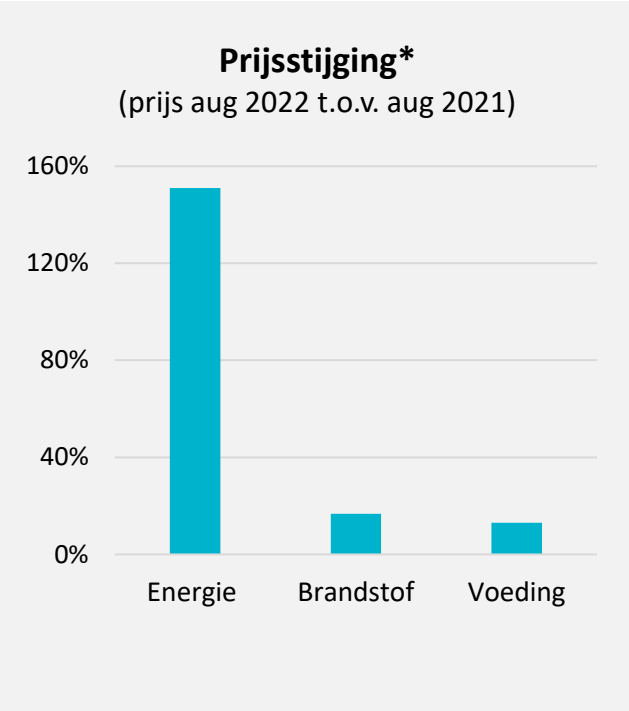

"Armoedebeleid is eigenlijk bestaanszekerheid beleid geworden."
Ambtenaar Voorschoten

Recordinflatie van 14,5 procent, lonen blijven achter

Grote zorgen over stijgende leefkosten minima: 'Schulden kwijtschelden nu nodig'

Tienduizenden mensen met schulden in de knel door energieprijzen

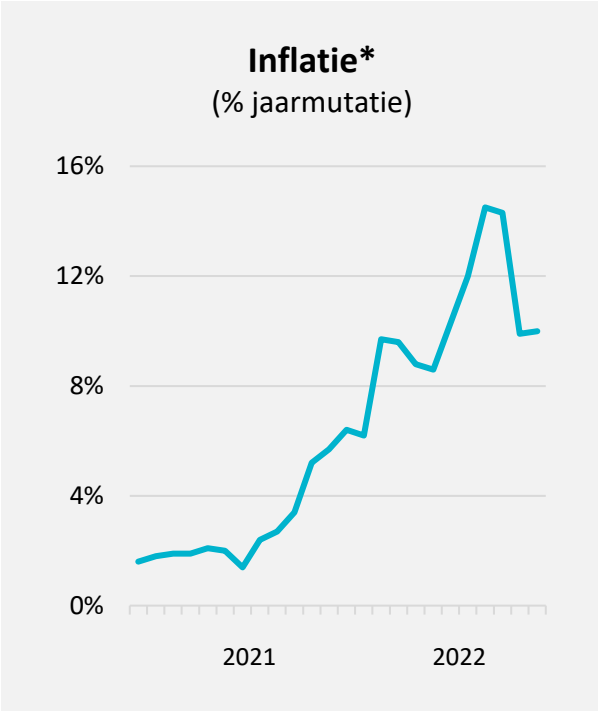

Toelichting

Door inflatie en de energiecrisis komt de bestaanszekerheid van huishoudens onder druk te staan. Door landelijke aandacht voor het thema bestaanszekerheid is er binnen gemeenten veel meer aandacht voor dit onderwerp en minimaregelingen om armoede te bestrijden.

* Bron CBS

Huidige situatie maakt minimabeleid nog belangrijker voor inwoners met minimuminkomen

"In Nederland is de aanname dat wanneer je van alle regelingen die er voor je zijn gebruik maakt, dat je moet kunnen leven op minimum niveau. Dan krijg je genoeg extra aangeboden om rond te komen."

Roeland van Geuns
Emeritus Lector Armoede interventies

"Eigenlijk moet je leven met een minimuminkomen vergelijken met altijd in een lockdown zitten. Ik kan ook nooit iets, want alles kost geld. Het kan net zo goed allemaal dicht zijn. Toen we allemaal thuis zaten door corona vond iedereen dat erg. Maar bij mij is het altijd zo."

Inwoner Wassenaar

Toelichting

Voor inwoners die rond het bijstandsniveau leven, kunnen de minimaregelingen noodzakelijk zijn om rond te kunnen komen. Zodra een regeling ontbreekt of je ergens geen gebruik van maakt, kom je eigenlijk inkomen tekort om op minimum niveau te kunnen leven en nog mee te kunnen doen in de maatschappij.

Door de huidige inflatie en gestegen prijzen voor energie en boodschappen is het nog belangrijker dat inwoners bereikt worden en gebruik maken van de regelingen.

Gemeente ondersteunt minima met regelingen die meedoen en ontwikkeling stimuleren en ondersteunen

Toelichting

De rijksoverheid en gemeenten hebben de zorg voor bestaandszekerheid. De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor het bieden van een bestaansminimum (inkomenspolitiek).

Gemeenten hebben met het minimabeleid de rol om meedoen en ontwikkeling van mensen met een laag inkomen te stimuleren en faciliteren. De Participatiewet (met bijzondere bijstand) vormt de basis van het gemeentelijk minimabeleid. Gemeenten kunnen de landelijke wetgeving naar eigen inzicht uitwerken in beleidsplannen, beleidsregels en verordeningen.

Gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om inwoners met een minimuminkomen te ondersteunen:

1. Regelingen: bijdrage, financieel of in natura, die meedoen en ontwikkeling mogelijk maakt
2. Voorzieningen: faciliteren van fondsen en stichtingen
3. Kwijtscheldingen: kwijtschelden van gemeentelijke belastingen

Per gemeente verschilt het type regelingen en de inkomensgrenzen die worden gebruikt voor het toekennen van regelingen.

In de vier gemeenten blijft armoedeproblematiek onder het Nederlands gemiddelde, maar het thema leeft wel

Toelichting

Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest hebben ongeveer hetzelfde aantal inwoners. Het inwonertal van Leidschendam-Voorburg is gelijk aan het totaal van de andere drie gemeenten.

Vooral Wassenaar en Oegstgeest staan bekend als ‘rijke’ gemeenten. Toch zijn er in deze gemeenten ook inwoners met een laag inkomen.

Het wettelijk sociaal minimum (Wsm) is het bedrag dat een huishouden minimaal nodig heeft om in het levensonderhoud te voorzien. In Voorschoten en Oegstgeest zijn relatief weinig huishoudens met een inkomen tot het sociaal minimum. Wassenaar en Leidschendam-Voorburg liggen dichter bij het Nederlands gemiddelde.

Naast gemeente en maatschappelijke organisaties zijn er veel actieve burgers die hulp bieden voor mensen met een laag inkomen. In alle gemeenten zijn wijkinitiatieven die activiteiten organiseren of sint- en kerstpakketten uitdelen aan minimahuishoudens.

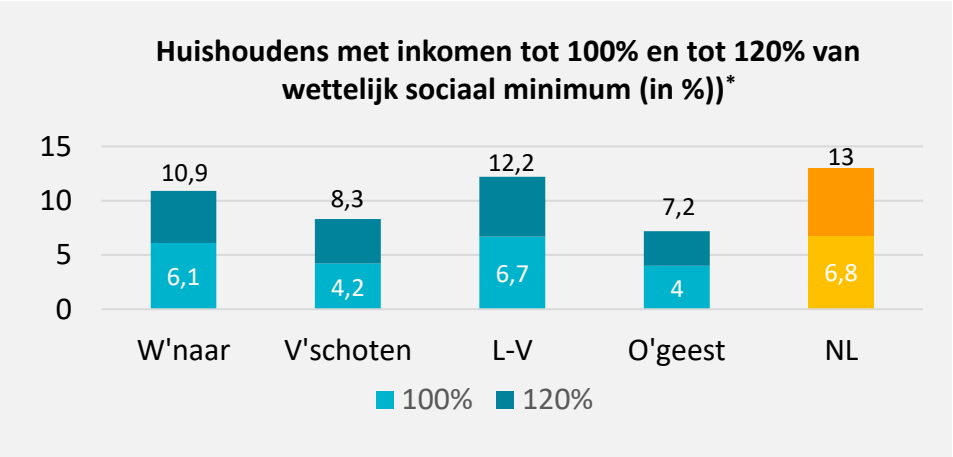

* Bron: waarstaatjegemeente.nl, cijfers 2020

Beleving en evaluatie van minimabeleid aan de hand van vijf thema's

Rode draad

Inwonerbeleving

Hoe wordt het minimabeleid ervaren door inwoners en welke verbeteringen zien zij?

Hfd 2	Hfd 3	Hfd 4	Hfd 5
Beleid	**Uitvoering**	**Resultaat**	**Sturing**
Hebben de gemeenten minimabeleid en welke kosten zijn hiermee gemoeid?	*Hoe voeren de gemeenten minimabeleid uit en wat zijn overeenkomsten en verschillen?**	*Is het minimabeleid doelmatig, doeltreffend en rechtmatig?*	*Hoe worden beleidskeuzes gemaakt en hoe kunnen gemeenteraden erop sturen?*

*Minimabeleid van Wassenaar en Voorschoten wordt uitgevoerd door Leidschendam-Voorburg

2. Beleid

Gemeenten bieden een compleet pakket regelingen aan, inwoners willen meer regelingen voor volwassenen

POWERED BY PURPOSE

Maak kennis met een inwoner

"In Leiden wordt bijvoorbeeld sport vergoed voor ouders. In Voorschoten wordt dat niet vergoed. Er wordt heel veel naar kinderen gericht, maar ouders worden eigenlijk echt een beetje vergeten. Terwijl, de ouder die moet sterk blijven om het kind op te voeden"

Klik of scan de QR code om deze inwoner te horen

Alleenstaande moeder uit Voorschoten

Deze inwoner is een alleenstaande moeder met twee jonge dochters. Ze is begin 40 en sinds haar 25e afgekeurd voor werk vanwege haar complexe PTSS. Nu gaat het goed met haar en ze wil graag financieel onafhankelijk worden, maar ze heeft het gevoel dat de gemeente haar onvoldoende ondersteunt om dat laatste stapje te zetten. Het is voor haar vooral belangrijk dat ouders in Voorschoten beter ondersteund worden, juist om kinderen beter te ondersteunen. Ze zou graag kunnen sporten, niet alleen voor haar fysieke gezondheid maar ook om weer buiten de deur te komen en sociale contacten op te doen. En zou graag workshops voor persoonlijke ontwikkeling volgen, om dat laatste stapje te zetten naar financiële onafhankelijkheid. Ze is wel heel blij met de ondersteuning van Stichting Leergeld. Dat heeft haar kinderen geholpen mee te kunnen doen.

*Dit is een echt verhaal van een echte inwoner van Voorschoten.

Beschrijving en vergelijking van de minimabeleid in de vier gemeenten

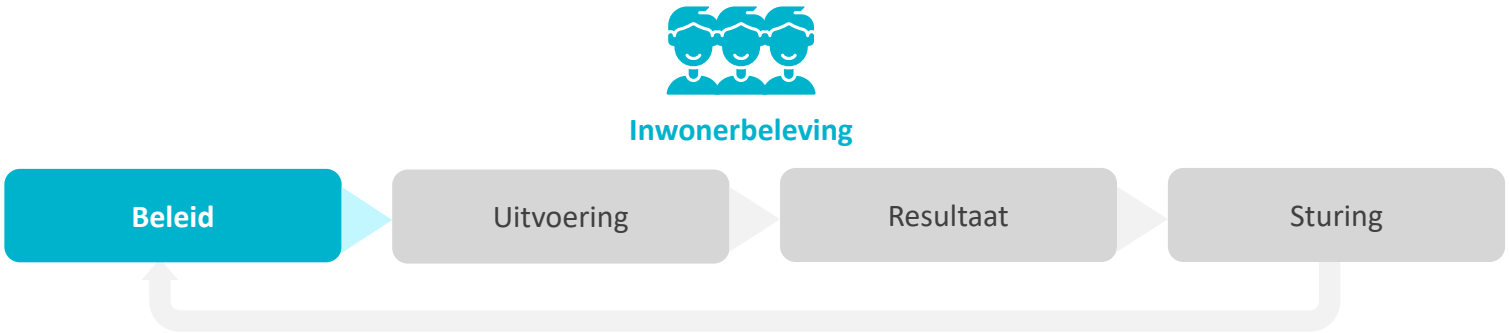

Dit hoofdstuk beschrijft*:	Wat is het minimabeleid van de gemeenten en welke kosten zijn hiermee gemoeid?
Beleidsdoelen	*Welke beleidsdoelen hebben de gemeenten bepaald in het minimabeleid?*
Aanbod	*Welke minimaregelingen bieden de gemeenten aan en onder welke voorwaarden?*
Budget	*Welke kosten zijn gemoeid met het minimabeleid?*
Inwonerbeleving	*Wat vinden inwoners van het aanbod van de gemeenten?*

*Dit zijn de vragen die we met de beschikbare data kunnen beantwoorden. Het inwonerperspectief zal nog meer facetten kennen.

Gemeenten bieden compleet pakket regelingen; volwassenen hebben behoefte aan uitgebreidere regeling voor participatie

	Gemeente Wassenaar, Gemeente Voorschoten, Leidschendam-Voorburg	Gemeente Oegstgeest
Ambitie	Inwoners die in armoede leven, zoveel mogelijk ondersteunen en laten participeren in de samenleving	Inwoners van Oegstgeest zijn financieel zelfredzaam en kunnen meedoen in de samenleving
Doelen	• Minder huishoudens afhankelijk van minimaregelingen • Minder kinderen groeien op in armoede • Inwoners die recht hebben op minimaregeling(en), zijn hiermee bekend en maken hier ook gebruik van	Inwoners met een inkomen tot 120% maken gebruik van het minimabeleid: • bekendheid minimabeleid verbeteren, vooral bij werkenden • toegankelijkheid verbeteren • hoger gebruik van regelingen
Aanbod	Alle gemeenten bieden een volledig pakket aan regelingen: participatie kinderen en volwassenen, collectieve zorgverzekering, bijzondere bijstand en individuele inkomenstoeslag. Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg hanteren een standaard inkomensgrens van 110% die voor een aantal regelingen verhoogd is naar 130%. Oegstgeest hanteert vrijwel overal een inkomensgrens van 120%. In referentiegemeenten* zien we meestal een inkomensnorm van 110%	
Budget	In Leidschendam-Voorburg wordt structureel meer per inwoner uitgegeven aan het minimabeleid. In Oegstgeest blijft het budget vrijwel gelijk tussen 2018-2022	
Beleving	Er zijn weinig verschillen tussen de gemeenten in hoe door inwoners tegen het aanbod aan minimaregelingen aangekeken wordt. Inwoners die gebruik maken van de regelingen zijn over het algemeen blij met wat de regelingen bieden. Er is wel behoefte aan meer of ruimere participatieregelingen voor volwassenen, met name voor ouders ervaren dat dit aanbod er wel is voor kinderen	

*Referentiegemeenten zijn opgegeven door de gemeenten zelf, namelijk: Leiderdorp, Rijswijk, Delft, Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en Leiden

Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten en L-V focust op minder kinderarmoede en volledig bereik van de doelgroep

Minimabeleid Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg (2019-2022)*

Doel

"Meer inwoners kunnen zich financieel goed redden"

Subdoelen**

- In 2022 zijn minder huishoudens afhankelijk van minima-regelingen ten opzichte van 2016
- In 2022 groeien maximaal 10% van de kinderen in armoede op
- Inwoners die recht hebben op één of meerdere regelingen zijn hiermee bekend en maken hier ook gebruik van

Activiteiten

- Herverdeling van vergoedingen n.a.v. Minima-effectrapportage (2017)
- Indexatie van het prijzenboek
- Hogere vergoedingen voor het kindpakket en inkomensnorm verhogen naar 130%
- Huidig bereik handhaven
- Extra inzetten op communicatie naar meest kwetsbare groepen
- Communicatie actueel houden

Toelichting

Het minimabeleid van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is bijna identiek, waarbij Leidschendam-Voorburg het minimabeleid ook uitvoert voor Wassenaar en Voorschoten. Hun beleid is een uitwerking van de beleidsplannen voor het hele sociaal domein in de drie gemeenten. Overkoepelend doel is dat inwoners zich financieel goed redden. De uitwerking hiervan in subdoelen en activiteiten richt zich sterk op het toepassen van de inzichten uit de onderzoeken Armoedeval (2020), Armoede Index (2019), en Minima-effectrapportage (2017). Hiermee wordt aandacht besteed aan het aansluiten van de minimaregelingen op de meest kwetsbare doelgroepen. Er wordt focus gelegd op het bestrijden van kinderarmoede door het verruimen van het kindpakket. Verder worden in het beleidsplan ook activiteiten genoemd die tot doel hebben de armoedeval waar mogelijk te verkleinen en beter samen te werken met maatschappelijke partners.

* Teksten komen letterlijk uit beleidsplannen

** De activiteiten die genoemd worden in het beleidsplan zijn onder de doelen geplaatst waar zij het beste bij horen. Ze worden in het plan niet expliciet aan een doel gekoppeld.

Minimabeleid in Oegstgeest richt zich op verkleinen van kinderarmoede en vergroten van bereik van minimaregelingen

	‘Met elkaar, voor elkaar’ (2016-2020)*		‘Samen Oegstgeest!’ (2021-2024)*		
Ambitie	“Meer participatie van kinderen in minimahuishoudens”		“Naar financiële zelfredzaamheid”		
Doelen	Aandacht voor kinderen in minimahuishoudens	Financiën zijn geen belemmering voor meedoen aan gesubsidieerde activiteiten	Inwoners met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm maken gebruik van het minimabeleid		
Subdoelen	1. Participatie bespreekbaar maken 2. Professionals zijn alert en informeren ouders over regelingen 3. Verenigingen en clubs zijn alert	1. Eenmalige bijdrage p/j voor deelname aan cultuur, educatie en sport 2. Ouders kennen de fondsen 3. Gesubsidieerd kinderwerk zet zich met name in voor deze kinderen	Bekendheid over minimabeleid verbetert, met name onder niet-uitkeringsgerechtig-den	Toegankelijkheid verbetert	Iedereen die het nodig heeft, maakt meer gebruik van de regelingen

Toelichting

In Oegstgeest is het minimabeleid beschreven in het beleidsplan sociaal domein. Er vallen twee beleidsplannen binnen scope. Overkoepelend doel van beide plannen is om inwoners financieel onafhankelijk te maken.

Van 2016-2020 is het doel meer participatie van kinderen in minimahuishoudens. Subdoelen voor minimabeleid richten zich op aandacht voor de problematiek, bekendheid en gerichte hulp en regelingen. Vanaf 2021 is het doel dat inwoners met een inkomen tot 120% gebruik maken van het minimabeleid.

Subdoelen richten zich op het vergroten van bekendheid, met name onder werkende minima, het verbeteren van de toegankelijkheid en het vergroten van het bereik. In het plan van Oegstgeest is, in tegenstelling tot in de andere gemeenten, geen uitwerking van activiteiten opgenomen.

* Teksten komen letterlijk uit beleidsplannen

Alle vier gemeenten bieden een compleet pakket minimaregelingen, Oegstgeest heeft hogere inkomensgrens

Kinderen

Schoolkosten

Hobby, cultuur en sport

Laptop, tablet en internet

Volwassenen

Participatie volwassenen

Collectieve zorgverzekering

Witgoed regeling

Studietoeslag

Individuele bijzondere bijstand

Individuele inkomenstoeslag

Speciale doelgroep

Chronisch zieken en gehandicapten

Pensioen-gerechtigden

Toelichting*

Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg bieden dezelfde regelingen aan, met uitzondering van de Ooievaarspas als participatieregeling voor Leidschendam-Voorburg. Ze hanteren een basis inkomensgrens van 110% met uitzonderingen naar 130% bij het kindpakket, participatieregeling en de collectieve zorgverzekering.

Oegstgeest heeft een vergelijkbaar aanbod. Daar geldt voor een inkomensgrens van 120%, met één uitzondering: 130% bij de meest uitgebreide aanvullende zorgverzekering. In referentiegemeenten zien we meestal een inkomensnorm van 110%. Veel Nederlandse gemeenten hogen de percentages op als gevolg van de economische ontwikkelingen. In deze gemeenten zien we ook moties van deze strekking.

In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg zijn aparte regelingen voor bijzondere bijstand chronisch zieken en gehandicapten, bijzondere bijstand pensioengerechtigden en duurzame gebruiksgoederen zoals witgoed.

Oegstgeest heeft deze voorzieningen ondergebracht in een pakket individuele bijzondere bijstand waar o.a. medische kosten buiten collectieve zorgverzekering en witgoed onder vallen. De participatieregeling voor volwassenen is ook toegankelijk voor gepensioneerden.

Alle gemeenten ondersteunen lokale fondsen en bieden een kwijtschelding van gemeentebelastingen.

* Een uitgebreide vergelijking per regeling is te vinden in Bijlage 2
De regelingen die alleen voor Oegstgeest gelden zijn gemarkeerd met hun wapen. Alle andere regelingen worden in alle gemeenten aangeboden

Leidschendam-Voorburg reserveert door omvang meer budget voor minimaregelingen dan andere drie gemeenten

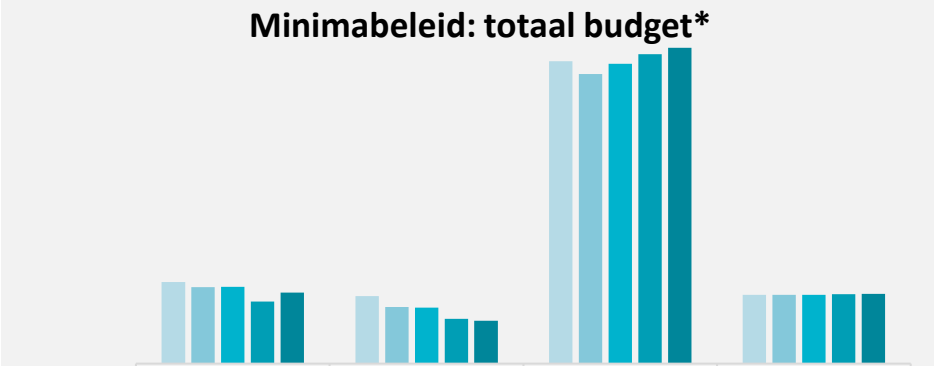

	W'naar	V'schoten	L-V	O'geest
2018	€ 802.088	€ 663.840	€ 2.975.714	€ 677.529
2019	€ 752.333	€ 555.894	€ 2.849.630	€ 677.529
2020	€ 755.918	€ 551.304	€ 2.949.714	€ 675.223
2021	€ 610.418	€ 441.407	€ 3.043.075	€ 682.779
2022	€ 699.418	€ 421.000	€ 3.107.015	€ 685.000

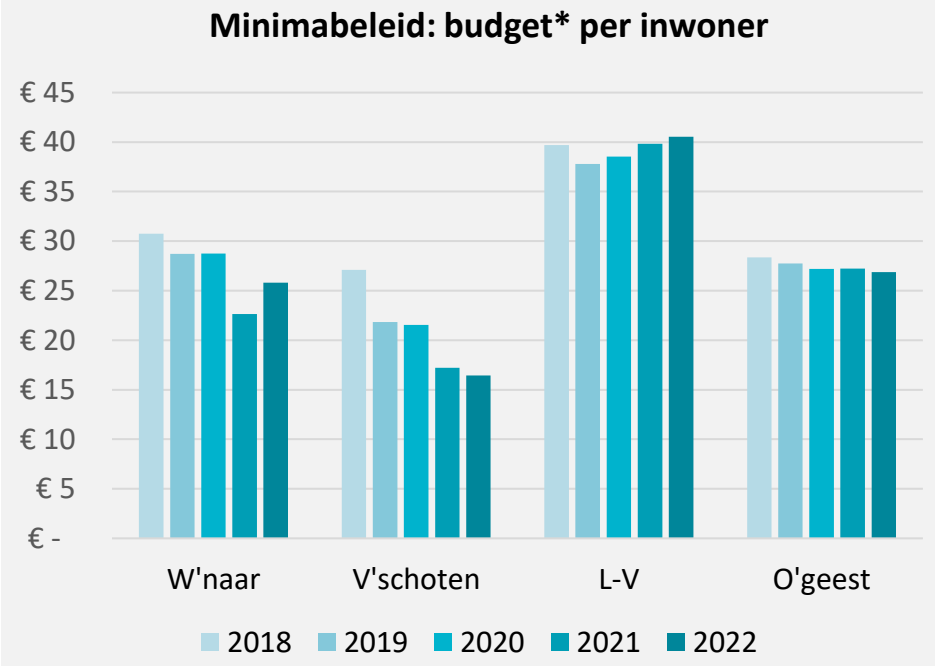

Toelichting

Door de tijd ontwikkelt het budget voor minimarelingen zich verschillend per gemeente. In Wassenaar daalt het enkele jaren licht en stijgt het weer in 2022 In Voorschoten daalt het door de jaren heen. In Leidschendam-Voorburg neemt het budget door de jaren heen juist toe. Opvallend is dat het aantal inwoners in de doelgroep hier niet toeneemt. In Oegstgeest is het budget stabiel.

Leidschendam-Voorburg geeft meer uit dan Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest, ook per inwoner. Dit komt omdat in Leidschendam-Voorburg is het percentage minimahuishoudens hoger ligt dan in de andere gemeenten

*Vanuit deze budgetten worden de uitkeringen aan inwoners in het kader van de minimaregelingen gedaan. Het gaat hier dus niet om budget voor uitvoering van de regelingen.

Inwoners die regelingen ontvangen zijn hier blij mee, maar missen met name regelingen voor volwassenen

“De Individuele inkomenstoeslag is belangrijk voor mij. Ik heb wel eens gehad dat mijn koelkast en wasmachine tegelijk kapot gingen. Dat geld heb ik echt nodig om achter de hand te hebben.”
Inwoner Leidschendam-Voorburg

“De gemeente zou meer regelingen voor ouders moeten aanbieden, zoals een abonnement op de bibliotheek.”
Inwoner Voorschoten

Inwoners

“Er wordt zo veel voor kinderen geregeld. Het was heel fijn dat mijn kinderen wel mee konden doen, bijvoorbeeld op school.”
Inwoner Wassenaar

“Het is super fijn dat de verzekering er is. Ik heb best veel zorgkosten, nu kan ik vaker naar de fysio.”
Inwoner Oegstgeest

Toelichting

We zien kleine verschillen tussen de gemeenten in hoe door inwoners tegen het aanbod aan minimaregelingen aangekeken wordt. Inwoners die gebruik maken van de regelingen zijn over het algemeen blij met wat de regelingen bieden.

Het lijkt er dus op dat de inwoners die bereikt worden ook goede ondersteuning krijgen. Wel wordt aangegeven door zowel inwoners als ambtenaren dat er minder aanbod is voor volwassenen. Sommige inwoners geven aan dat ze het gevoel hebben dat ze als volwassene (zeker als ouder) vergeten worden. Wel zijn inwoners erg positief over het aanbod van regelingen voor kinderen, met name via Stichting Leergeld.

Ambtenaren vinden beleid ruimhartig, adviesraden willen meer ondersteuning voor een grotere doelgroep

"Ons beleid is compleet en ruimhartig. Maar eigenlijk is er weinig voor alleenstaanden zonder kinderen, die hebben weinig extra om mee te doen in de maatschappij."
Ambtenaar Leidschendam-Voorburg

"Ons minimabeleid is ruimhartig. Het is lastig dat het loket in Leidschendam-Voorburg is."
Ambtenaar Wassenaar en Voorschoten

"We doen ons best om te zorgen dat iedereen mee kan doen. Maar het is beter om een pas te hebben waar je mee kan afrekenen. Dat is minder stigmatiserend dan in de rij bij de Voedselbank. "
Ambtenaar Oegstgeest

Ambtenaren & wethouders

Hulpverleners & adviesraden

"Ik vind het minimabeleid nogal minimaal. Als je kijkt wat de mensen krijgen is het veel te weinig om mee te kunnen doen met sport. Kijk maar wat lidmaatschap en schoenen bijvoorbeeld al kosten."
Adviesraad Oegstgeest

"Sommige doelgroepen zijn goed in beeld. Er gaat in dit beleidsplan minder geld naar gepensioneerden. Dat is een groep die gaat beknibbelen in plaats van om hulp te vragen."
Adviesraad Leidschendam-Voorburg

Toelichting

Ambtenaren waren meestal positief over het huidige aanbod van hun gemeente. Wel signaleren ze dat er relatief weinig wordt aangeboden voor volwassenen zonder kinderen. Ook wordt genoemd dat een stadspas voor minder stigma kan zorgen en dat de uitvoering van minimabeleid in Leidschendam-Voorburg drempels opwerpt voor inwoners van Wassenaar en Voorschoten, die verder moeten reizen voor een afspraak.

De adviesraad van Oegstgeest geeft aan dat de financiële bijdrage ontoereikend lijkt te zijn voor maatschappelijke participatie. In Leidschendam-Voorburg geeft de adviesraad aan dat het huidige beleid een te kleine doelgroep bedient.

3. Uitvoering

Inwoners ervaren drempels in de uitvoering van de regelingen

Maak kennis met een inwoner

"Ik heb speciaal gevraagd: help me met mijn financiële situatie. Want ik heb al eerder geprobeerd een sportvergoeding aan te vragen, maar ik werd van het kastje naar de muur gestuurd. Ik heb het nu gewoon weer geprobeerd (…) ik moet gewoon nu ergens hulp hebben"

Klik of scan de QR code om deze inwoner te horen

Alleenstaande moeder in Wassenaar

Deze inwoner is halverwege de veertig, leerling verpleegkundige en alleenstaande moeder van 2 dochters. Ze leeft al jaren rond het sociaal minimum, maar heeft nog nooit gebruik gemaakt van regelingen. Ze heeft het in de afgelopen jaren wel geprobeerd, maar voelde zich van het kastje naar de muur gestuurd tussen gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Dan gaf ze het maar op. Ze vindt regelingen moeilijk te vinden, ook online. Ze zou graag zien dat er meer 'reclame' zou worden gemaakt voor de minimaregelingen. Nu haar oudste dochter 18 wordt stopt de alimentatie, huursubsidie en het kindgebonden budget. Daarom krijgt ze nu hulp via Kwadraad, waar ze na een half jaar eindelijk contact kreeg. Daar voelt ze zich serieus genomen. Maar ze heeft er nog weinig vertrouwen in. SMOW kent ze niet.

*Dit is een echt verhaal van een echte inwoner van Voorschoten.

Beschrijving en vergelijking van de uitvoering van het minimabeleid in de vier gemeenten

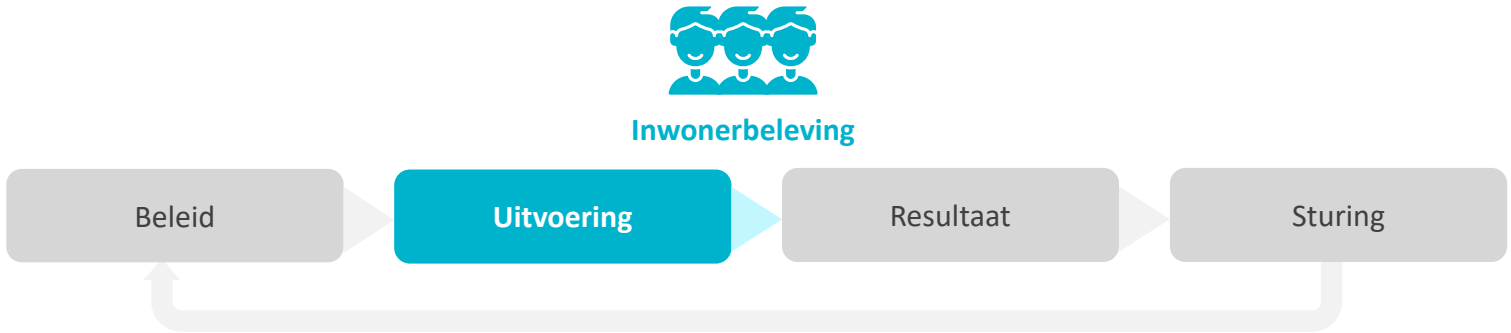

Dit hoofdstuk beschrijft*:	Hoe voeren de gemeenten minimabeleid uit en wat zijn overeenkomsten en verschillen?
Uitvoering	*Hoe is de uitvoering van het minimabeleid georganiseerd?*
Inwonerbeleving	*Hoe ervaren inwoners de uitvoering van het minimabeleid?*

Aan de hand van het volgende proces dat inwoners in alle gemeenten doorlopen:

Bewustwording | Oriëntatie | Aanvragen | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

*Dit zijn de vragen die we met de beschikbare data kunnen beantwoorden. Het inwoner perspectief zal nog meer facetten kennen.

Inwoners van de gemeenten ervaren vergelijkbare drempels in de uitvoering van de regelingen, vooral bij de aanvraag

	Gemeente Wassenaar	Gemeente Voorschoten	Leidschendam-Voorburg*	Gemeente Oegstgeest
Bewustwording	Een eerste drempel ligt in de bewustwording. Inwoners zijn vaak niet op de hoogte van het bestaan van regelingen. Recente landelijke communicatie over energietoeslag zorgt er voor dat meer inwoners de weg naar de gemeente vinden			
Oriëntatie	Het is voor inwoners lastig om voldoende informatie te vinden over regelingen. Inwoners geven aan dat de informatie op de website (zeker bij Leidschendam-Voorburg) tegenwoordig beter vindbaar en duidelijker is dan voorheen			Het is voor inwoners lastig om voldoende informatie te vinden over regelingen. Op de website van gemeente Oegstgeest is de informatie heel beknopt.
Aanvragen	Bij een aanvraag wordt de grootste drempel ervaren. De gemeente vraagt inwoners, zeker als zij geen bijstandsuitkering hebben, veel stukken aan te leveren. Voor sommige inwoners is dit reden om van een aanvraag af te zien			
	Inwoners en hulpverleners vinden de consulenten moeilijk bereikbaar en inwoners geven aan dat het contact vaak stroef verloopt			Inwoners van Oegstgeest zijn positief over het contact met consulenten
Beoordelen	De ervaring in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is dat de consulenten zich bij de beoordeling precies aan de regels houden, waardoor er weinig oog is voor de individuele situatie van de inwoner			De beoordeling lijkt soepel te verlopen. Dit komt waarschijnlijk door contact voorafgaand aan de aanvraag.
Gebruik	Inwoners zijn blij met de regelingen, dit geeft meer ruimte. Opmerkingen gaan vooral over de toegang tot zorg in de gemeentepolis			Inwoners ervaren geen drempels in het gebruik van de regelingen
Her-aanvraag	Voor een aantal regelingen moeten inwoners zelf in de gaten houden wat het moment is om opnieuw een aanvraag te doen. Het zou fijn zijn als de gemeente hiervoor een seintje geeft. Daarnaast vinden inwoners het moeilijk om te begrijpen dat de gemeente bij een her-aanvraag opnieuw veel stukken van de inwoners wil ontvangen			

* Doordat het aanbod in Wassenaar Voorschoten en Leidschendam-Voorburg vergelijkbaar is en uitvoering voor een groot deel in Leidschendam-Voorburg plaatsvindt, is er een grote overlap in input van inwoners van deze gemeenten en de input van hulpverleners. Het beperkte aantal interviews per gemeente geeft daardoor toch een goed overall beeld.

Gemeenten werken in de uitvoering samen met een brede groep partners

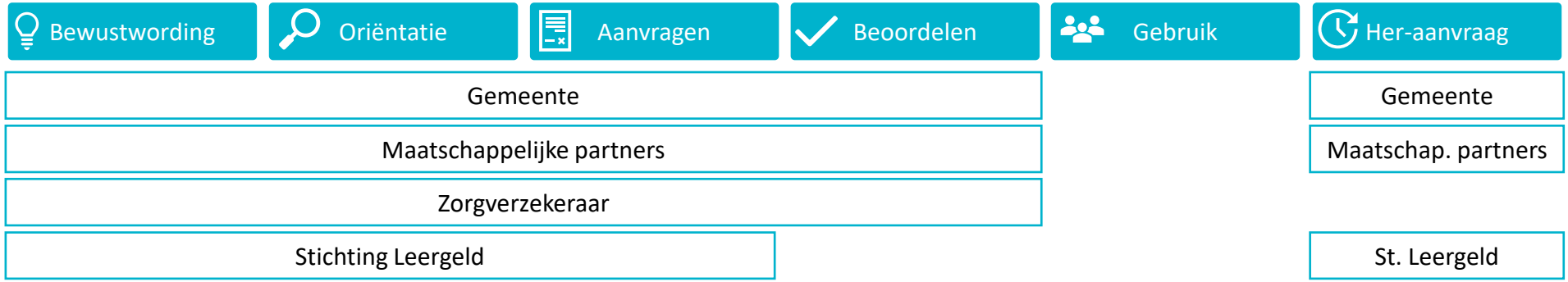

Toelichting

Leidschendam-Voorburg is de uitvoerder van de minimaregelingen van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Oegstgeest heeft haar eigen beleid en verzorgt ook zelf de uitvoering.

Bij de uitvoering werken alle vier de gemeenten samen met een aantal partijen die helpen bij de toeleiding van inwoners. De maatschappelijke partners hebben van de gemeente de taak gekregen om inwoners te helpen bij oriëntatie op en aanvraag van regelingen. De zorgverzekeraar helpt bij de communicatie over de gemeentepolis en verzorgt het aanvraag- en beoordelingsproces. In de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is de uitvoering van een deel van het kindpakket (schoolspullenpas en tablet regeling) uitbesteed aan Stichting Leergeld. In Oegstgeest is dit niet het geval, maar ook daar is Stichting Leergeld actief en krijgt subsidie van de gemeente en helpt bij de bewustwording. Leidschendam-Voorburg biedt haar inwoners de Ooievaarspas, gemeente Den Haag verzorgt de uitvoering.

Maatschappelijke partners zorgen voor laagdrempelige ondersteuning bij oriëntatie en aanvraag van regelingen

Toelichting

De maatschappelijke partners hebben de taak gekregen om inwoners te helpen bij oriëntatie op en aanvraag van regelingen. Deze partijen informeren inwoners over de regelingen en proberen zo actief bij te dragen aan de bekendheid van regelingen. Hulpverleners staan vaak dichter bij de inwoner dan de gemeente zelf en zorgen zo dat de toegang laagdrempeliger is.

In elke gemeente is één partij aangewezen als centraal loket bij geldzorgen: dit is bij ‘SMOW’ in Wassenaar, bij ‘Voorschoten voor elkaar’ in Voorschoten, bij ‘Kwadraad’ in Oegstgeest en bij het ‘Sociaal Service Punt’ in Leidschendam Voorburg. Inwoners komen echter niet altijd bij dit centrale loket terecht, maar worden ook door andere partijen met hun geldzorgen geholpen. Zo zien we in Wassenaar dat sommige inwoners al in behandeling waren bij maatschappelijk werk via Kwadraad en daarom ook daar hulp krijgen bij hun geldzorgen. SMOW kennen zij niet. In Leidschendam-Voorburg zien we dat inwoners die door Woej geholpen worden soms niet bekend zijn met het Sociaal Service Punt.

Informatie vanuit gemeenten lijkt te weinig aan te sluiten; kwetsbare inwoners zijn beperkt bekend met regelingen

Bewustwording | Oriëntatie | Aanvragen | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

Inwoners

"Vaag wist ik dat er regelingen zijn, maar ik had geen plek in m'n hoofd om dat uit te zoeken."
Inwoner Voorschoten

"Op school zeiden ze: Stichting Leergeld kan je helpen met zwemles voor je dochter."
Inwoner L-V

"Via een vriendin ben ik er achter gekomen."
Inwoner L-V

"Ik vind dat de gemeente genoeg communiceert, maar voor laaggeletterden is het moeilijk."
Inwoner L-V

"Ik heb een nee-nee sticker."
Inwoners meerdere gemeenten

Toelichting

De vier gemeenten informeren via de websites, lokale 'krantjes' en toeleiders over de regelingen en de plaatsen waar inwoners terecht kunnen voor hulp . Deze informatie mist regelmatig de doelgroep. De lokale krantjes lijken bijvoorbeeld niet door de hele doelgroep te worden ontvangen of gelezen.

Inwoners met een uitkering krijgen veel gerichter informatie. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt regelmatig een flyer over minimaregelingen meegestuurd met de uitkeringsspecificatie. In Oegstgeest wordt een regeling soms onder de aandacht gebracht door de inkomensconsulent. Inwoners met kinderen worden vaak via school op Stichting Leergeld gewezen en komen zo in aanraking met de minimaregelingen voor kinderen. Een van de geïnterviewden in Oegstgeest is door vroegsignalering bewust geworden dat het mogelijk is om hulp te krijgen.

De landelijke communicatie over de energietoeslag zorgt dat veel meer mensen zich bewust zijn van ondersteuning vanuit gemeenten.

Huidige inrichting van de websites maakt het voor inwoners lastig voldoende informatie te vinden over regelingen

Bewustwording | **Oriëntatie** | Aanvragen | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

Inwoners

"Ik ben gaan zoeken op de website van L-V. Alles was moeilijk te vinden. Nu is dat veel duidelijker."
Inwoner L-V

"Het zou toch fijn zijn als iemand me kan helpen."
Inwoner Wassenaar

"Op de website van Oegstgeest staat nagenoeg niets vermeld wat voor regelingen er zijn en waar je aan moet voldoen."
Inwoner Oegstgeest

"Via google kwam ik bij schuldhulpmaatje terecht."
Inwoner L-V

Toelichting

Een deel van de inwoners gaat via internet op zoek naar informatie als zij geldzorgen hebben. Soms zoeken ze direct op de website van de gemeente, maar het komt ook voor dat ze op Google zoektermen invoeren.

Inwoners die op de website van de gemeente kijken vinden de informatie op de website te beperkt (Oegstgeest) of slecht vindbaar (Wassenaar en Voorschoten). Voor Wassenaar en Voorschoten geldt dat hun websites voor informatie over minimaregelingen doorverwijst naar de website van Leidschendam-Voorburg. Dit wordt door inwoners verwarrend gevonden.

Een van de inwoners geeft aan dat de informatie op de website van Leidschendam-Voorburg veel beter is dan voorheen.

Hulpverleners kunnen inwoners op een laagdrempelige manier helpen bij het vinden van informatie, maar een aantal inwoners weten niet dat ze van deze hulp gebruik kunnen maken.

Aanvraag vraagt veel van inwoners door de hoge bewijslast, vooral voor inwoners met lage digitale vaardigheden

Bewustwording | Oriëntatie | **Aanvragen*** | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

Hulp verleners

"Omdat het doen van een aanvraag zo veel werk is laten mensen het uiteindelijk maar zitten."
Hulpverlener Wassenaar

"Voor inwoners met een bijstandsuitkering is de aanvraag makkelijker."
Hulpverlener L-V

Inwoners

"Je moet van alles printen en ik heb zelf geen printer."
Inwoners meerdere gemeenten

"Je moet 500 formulieren invullen, daar ga ik echt niet aan beginnen."
Inwoner Wassenaar

"Het lijkt wel of ze gewoon niet willen dat je een aanvraag doet."
Inwoner Wassenaar

Toelichting

Hulpverleners en inwoners geven aan dat het doen van een aanvraag veel van hen vraagt. Bij de aanvraag van een regeling moeten documenten zoals bankafschriften, loonstrookjes en jaaropgaven worden aangeleverd. Hiermee wordt door de gemeente bepaald of iemand recht heeft op een regeling. Hulpverleners en inwoners vinden dat er veel informatie gevraagd wordt bij een aanvraag. Inwoners vinden die documenten bovendien vaak lastig te vinden. Veel documenten moeten online opgezocht worden met een DigiD. Dit is moeilijk voor inwoners die minder of niet digitaal vaardig zijn. Digitaal vaardige inwoners vinden het juist jammer dat er beperkte mogelijkheden zijn om een aanvraag digitaal te doen.

* De quotes zijn afkomstig van een hulpverlener en inwoners van Wassenaar, maar ook inwoners uit andere gemeenten hebben deze ervaring.

Beperkte beschikbaarheid van consulenten in Leidschendam-Voorburg zorgt dat contact met hen als stroef wordt ervaren

Bewustwording | Oriëntatie | **Aanvragen** | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

"Consulenten houden onvoldoende rekening met de kwetsbaarheid van deze doelgroep."
Hulpverlener Voorschoten

"Consulenten zijn telefonisch niet bereikbaar, per mail gaat het tegenwoordig beter."
Hulpverlener Wassenaar

Hulp verleners

Inwoners

"Ik krijg al buikpijn als ik mijn consulent moet bellen. Ze doet echt niet aardig."
Inwoner Wassenaar

Toelichting

Inwoners en de hulpverleners die hen helpen bij de aanvraag geven aan dat de consulenten van gemeente Leidschendam-Voorburg lastig te bereiken zijn. De capaciteit op de afdeling lijkt ontoereikend. Hulpverleners en inwoners krijgen vaak de voicemail en worden niet, of op een onhandig moment, teruggebeld. Dit noemt de gemeente 'bereikbaar, maar niet beschikbaar'. Hierdoor lopen aanvragen vertragingen op, wat in sommige gevallen de financiële problemen kan vergroten. Sinds kort is er overleg tussen SMOW, Voorschoten Voor Elkaar en de consulenten van gemeente Leidschendam-Voorburg. Onderwerp van gesprek is onder andere de samenwerking en hoe die kan verbeteren. Dit wordt als een vooruitgang ervaren. Hulpverleners geven aan dat er sinds dit overleg per e-mail beter gereageerd wordt.

Het doen van een aanvraag door iemand met een bijstandsuitkering wordt als gemakkelijker ervaren. Een deel van de gegevens van de inwoners zijn al bekend bij de gemeente en er is ook een mogelijkheid om de aanvraag digitaal te doen.

Leidschendam-Voorburg voert ook voor Wassenaar en Voorschoten het minimabeleid uit. De ervaringen van inwoners en hulpverleners bij het doen van een aanvraag zijn in deze drie gemeenten vergelijkbaar.

Inwoners zijn positief over de consulenten en hulpverleners van gemeente Oegstgeest

Bewustwording | Oriëntatie | **Aanvragen** | Beoordelen | Gebruik | Her-aanvraag

"In Oegstgeest zijn de lijntjes kort. De consulenten zijn toegankelijk voor de hulpverleners."
Hulpverlener Oegstgeest

Hulp verleners

Inwoners

"Een aanvraag kan alleen op papier, niet online."
Inwoner Oegstgeest

"Voor vragen kan ik mijn contactpersoon bellen en mailen en op mail reageert ze razendsnel."
Inwoner Oegstgeest

"Ik heb een heel aardige consulent."
Inwoner Oegstgeest

Toelichting

Inwoners van Oegstgeest zijn positief over de hulp die ze krijgen. Een aanvraagformulier kan via een consulent van de gemeente opgevraagd worden. Als een inwoner hiervoor met de gemeente belt wordt gelijk een inschatting gemaakt of het zinvol is om een aanvraag te doen. Als er nog aanvullende vragen zijn, kan de consulent altijd gebeld of gemaild worden.

Meer digitaal vaardige inwoners vinden het jammer er geen online mogelijkheden zijn om een aanvraag te doen en dat ook alle stukken op papier moeten worden aangeleverd.

In Oegstgeest lijkt de beoordeling van aanvragen soepeler te verlopen dan in de andere drie gemeenten

Bewustwording | Oriëntatie | Aanvragen | **Beoordelen** | Gebruik | Her-aanvraag

Hulp verleners

"Procedures worden altijd gevolgd: Er is geen ruimte voor een omgekeerde toets of maatwerk."
Hulpverleners Wassenaar en Voorschoten

Inwoners

"Het geld staat eerder op m'n rekening dan dat ik de bevestiging in huis had."
Inwoner Oegstgeest

"2 maanden geleden verstuurd, maar ik zit nog steeds te wachten."
Inwoner L-V

De ene keer krijg ik binnen 2 weken reactie. De andere keer duurt het weken. De ene keer staat het geld heel snel op de rekening. De andere keer duurt het weken."
Inwoner L-V

Toelichting

Inwoners van Oegstgeest geven aan dat ze na een aanvraag snel reactie krijgen en dat ze het geld snel ontvangen. Waarschijnlijk komt dit omdat er vaak bij de aanvraag al telefonisch contact is met de gemeente, waarbij de inschatting al is gemaakt of de aanvraag zinvol is.

De ervaring in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is dat de consulenten zich precies aan de regels houden, waardoor er weinig oog lijkt te zijn voor de individuele situatie van de inwoner. Hulpverleners geven bijvoorbeeld aan dat er geen ruimte is voor de 'omgekeerde toets', waarbij je in eerste instantie uitgaat van wat een inwoner nodig heeft en daarna pas toetst waar iemand juridisch gezien recht op heeft. In deze gemeenten lijkt de snelheid van de beoordeling per keer te verschillen.

Inwoners zijn blij met regelingen, maar hebben behoefte aan meer mogelijkheden voor gemeentepolis en Ooievaarspas

Bewustwording | Oriëntatie | Aanvragen | Beoordelen | **Gebruik** | Her-aanvraag

Hulp verleners

"Calculeer het eigen risico in, zo voorkom je zorgmijding."
Hulpverlener L-V

"Menzis is nu de enige aanbieder, eerst hadden mensen nog wat te kiezen."
Hulpverlener Wassenaar

"Medische kosten die niet worden vergoed in de gemeentepolis, worden vaak afgewezen omdat deze polis wordt gezien als afdoende."
Hulpverlener Oegstgeest en L-V

Inwoners

"Zonder de regelingen wordt alles een stuk lastiger."
Inwoner Oegstgeest

Menzis is een afschuwelijke maatschappij. En ze vergoeden geen zorg in het ziekenhuis hier dichtbij."
Inwoner L-V

"Ik kan steeds minder met de Ooievaarspas, vroeger kon je naar Drievliet en met korting naar zwembaden."
Inwoner L-V

Toelichting

Inwoners die gebruik maken van regelingen zijn blij dat ze er zijn. Ze geven de inwoners de ruimte die ze nodig hebben om te sparen of iets extra's te kunnen doen. Voor veel inwoners zijn de regelingen noodzakelijk om goed rond te kunnen komen.

Inwoners van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg zijn ontevreden over de huidige gemeentepolis. Sinds 2020 is Menzis nog de enige aanbieder. De naturapolis die zij hier kunnen afsluiten vergoed volgens inwoners geen zorg bij de dichtbij gelegen ziekenhuizen (bijvoorbeeld in LV). Hierdoor moeten inwoners langer reizen voor hun zorg, waar ze niet altijd geld voor hebben. Inwoners van Leidschendam-Voorburg zijn over het algemeen blij met de Ooievaarspas, maar geven aan dat de mogelijkheden beperkter zijn dan in het verleden.

Het is voor inwoners lastig te begrijpen dat er voor een her-aanvraag opnieuw informatie aangeleverd moet worden

Bewustwording | Oriëntatie | Aanvragen | Beoordelen | Gebruik | **Her-aanvraag**

Inwoners

"Dit jaar ga ik hopelijk meer verdienen. Hoe werkt dat dan met mijn gemeentepolis. Mag ik die dan nog steeds hebben? De gemeente weet mijn nieuwe inkomen toch helemaal niet?"

Inwoner Oegstgeest

"Dan moet je weer allerlei informatie aanleveren, ze weten dat toch wel van vorige keer."

Inwoner L-V

Je moet wel in de gaten houden wanneer je de participatie toeslag de vorige keer hebt aangevraagd. Meestal bel ik maar naar mijn consulent als ik ongeveer denk dat het zo ver is."

Inwoner Oegstgeest

Toelichting

Voor de meeste regelingen moet een inwoner jaarlijks een nieuwe aanvraag doen, vaak op hetzelfde moment van het jaar als de eerste aanvraag. Inwoners weten dit niet altijd, maar worden wel geacht dit zelf in de gaten te houden. Bij elke her-aanvraag moeten opnieuw veel documenten aangeleverd worden. Inwoners ervaren frustratie en stress door de her-aanvragen. Ze geven aan dat het zou helpen als de gemeente een seintje zou geven wanneer de her-aanvraag ingediend moet worden, met uitleg en een formulier. Maar eigenlijk begrijpen ze niet waarom dit nodig is.

De collectieve zorgverzekering loopt wel automatisch door, tenzij een inwoner zelf kiest om over te stappen. Enkele inwoners zijn onzeker of ze daar nog recht op hebben als ze dit jaar weer een baan krijgen of meer gaan verdienen.

Gemeenten ondersteunen ook inwoners met beginnende betaalproblemen en schulden

Vroegsignalering | Curatie | Nazorg

Inwoners

"Volgens mij kwam er iemand langs die zei dat ik hulp kon krijgen, omdat ik mijn huur niet had betaald."
Inwoner L-V

"Het is vervelend dat Schuldhulpverlening niet in mijn eigen woonplaats wordt aangeboden."
Inwoner Voorschoten

"De overgang van Plangroep naar Kredietbank was echt wennen."
Inwoner Voorschoten

Toelichting

Alle vier de gemeenten bieden naast minimaregelingen ook ondersteuning als inwoners te maken hebben met betalingsproblemen of problematische schulden. In Oegstgeest is het beleid opgenomen in het beleidsplan Sociaal Domein. Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg hebben een beleidsplan Schuldhulpverlening. De gemeenten hebben de vroegsignalering bij maatschappelijke partners belegd. Bij beginnende problemen wordt administratieve ondersteuning of financiële coaching aangeboden. Zo komt de administratie weer op orde of wordt er een budgetplan gemaakt.

Voor inwoners met problematische schulden bieden alle vier de gemeenten schuldhulpverlening. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt dit uitgevoerd door Kredietbank Nederland. Inwoners van Wassenaar en Voorschoten vinden het lastig dat ze niet in hun eigen woonplaats terecht kunnen voor hulp. Oegstgeest voert de schuldhulpverlening voor inwoners zelf uit.

4. Resultaat

In de vier gemeenten lijkt ruimte om het gebruik te verbeteren

Maak kennis met een inwoner

"Dat is ook omdat ik geen flauw idee heb wat ik, waarop ik eventueel recht op zou hebben. Ik krijg nooit informatie, nooit uitleg, nooit toelichting: heeft u daar wel een aan gedacht of er is een potje voor dit of een potje voor dat."

Klik of scan de QR code om deze inwoner te horen

Alleenstaande man uit Voorschoten

Deze inwoner is bijna zestig en had een leuke baan waar hij goed in was, tot deze baan midden in de kredietcrisis ophield. Daarna ging hij van baan naar baan, en werd het steeds lastiger om weer iets te vinden. Tijdens zijn laatste baan is hij arbeidsongeschikt geraakt en heeft daardoor sinds kort een inkomen op bijstandsniveau. Doordat zijn inkomen lager was dan hij gewend was is hij een aantal jaar geleden in de financiële problemen gekomen en krijgt schuldhulpverlening via de gemeente. Dit was eerst bij Plangroep en nu bij Kredietbank Nederland. De overgang vond hij vervelend.

Via Plangroep is hij gewezen op de Voedselbank, daar is hij heel blij mee. Hij heeft wel veel problemen met zijn gebit, maar kan vanwege zijn financiële situatie niet naar de tandarts.

*Dit is een echt verhaal van een echte inwoner van Voorschoten.

Beschrijving en vergelijking van de uitvoering van het minimabeleid in de vier gemeenten

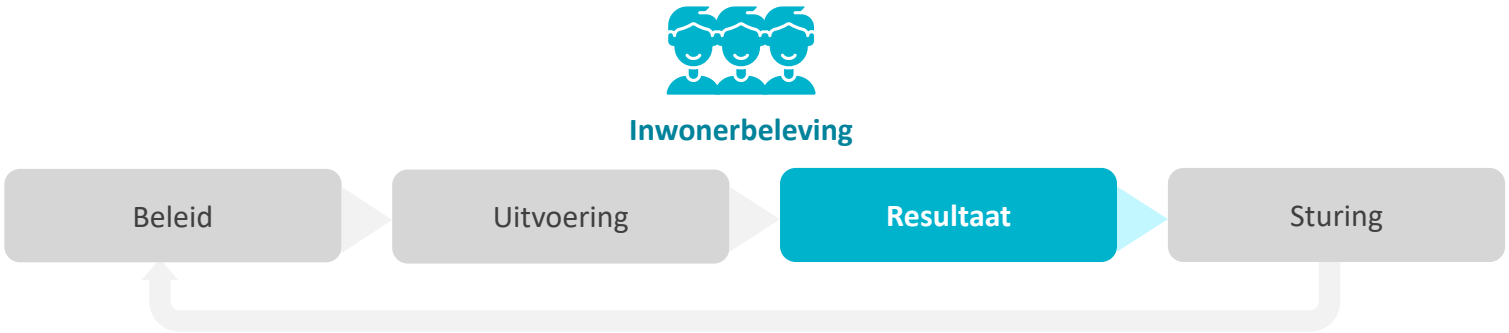

Dit hoofdstuk beschrijft:	Is het minimabeleid doelmatig, doeltreffend en rechtmatig?
Doeltreffendheid	*Doen de gemeenten de juiste dingen, halen zij de doelen die ze zichzelf stellen en doen ze deze voor de juiste mensen?*
Doelmatigheid	*Wordt het geld goed besteed? (optimale prestatie met zo min mogelijk middelen)*
Rechtmatigheid	*Is het minimabeleid rechtmatig?*
Inwonerbeleving	*Ervaren de inwoners dat zij de juiste hulp krijgen?*

Doordat een deel van de doelen niet SMART geformuleerd zijn is het maar beperkt mogelijk om conclusies te trekken over het resultaat.

In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt op dit moment de Armoede Monitor uitgevoerd. Deze gaat meer inzicht geven in het bereik van de regelingen.

In de vier gemeenten lijkt ruimte om bereik te verbeteren

Gemeente Wassenaar | Gemeente Voorschoten | Leidschendam-Voorburg | Gemeente Oegstgeest

Resultaat	**Sturingsinformatie is in de vier gemeenten te beperkt ontsloten om resultaat goed vast te stellen**
Doeltreffendheid Inwonerbeleving	**De gestelde doelen zijn onvoldoende SMART** De beleidsdoelen van de vier gemeenten zijn onvoldoende SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden) geformuleerd. Daardoor is het lastig op realisatie van de doelen te sturen. Uit de doelen die zijn opgenomen blijkt dat de gemeenten graag willen sturen op het vergroten van de bekendheid en het bereik. **Bekendheid van regelingen lijkt beperkt** Alleen Oegstgeest heeft onderzoek uitgevoerd naar de bekendheid van de minimaregelingen. De bekendheid is laag. Op basis van interviews met hulpverleners en inwoners lijkt dat bekendheid groter is bij huishoudens met kinderen en huishoudens met een bijstandsuitkering dan bij huishoudens zonder kinderen en werkenden met een laag inkomen. **Er lijkt ruimte voor verbetering van het bereik, zeker bij werkenden met een laag inkomen en ouderen** Het gebruik van de minimaregelingen is redelijk stabiel, net als het aantal inwoners dat tot de doelgroep voor de regelingen behoort. Het gebruik lijkt, voor zover vast te stellen, achter te blijven bij de benchmark. Het doel van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg , dat inwoners die recht hebben op één of meerdere regelingen hiermee bekend zijn en hier ook gebruik van maken, wordt niet gehaald.
Doelmatigheid	**Budget en realisatie liggen in Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest dicht bij elkaar** In Wassenaar en Voorschoten neemt het budget per inwoner in de doelgroep voor minimaregelingen door de tijd af, in Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest is dit stabiel. In deze twee gemeenten liggen budget en realisatie dicht bij elkaar.
Rechtmatigheid	De participatiewet is van toepassing op minimabeleid. Dit is landelijke wetgeving waar gemeenten lokaal enige vrijheid hebben. De gemeenten voeren het beleid uit binnen de gestelde kaders.

In Voorschoten en Oegstgeest is de groep minima kleiner dan in Wassenaar en Leidschendam-Voorburg

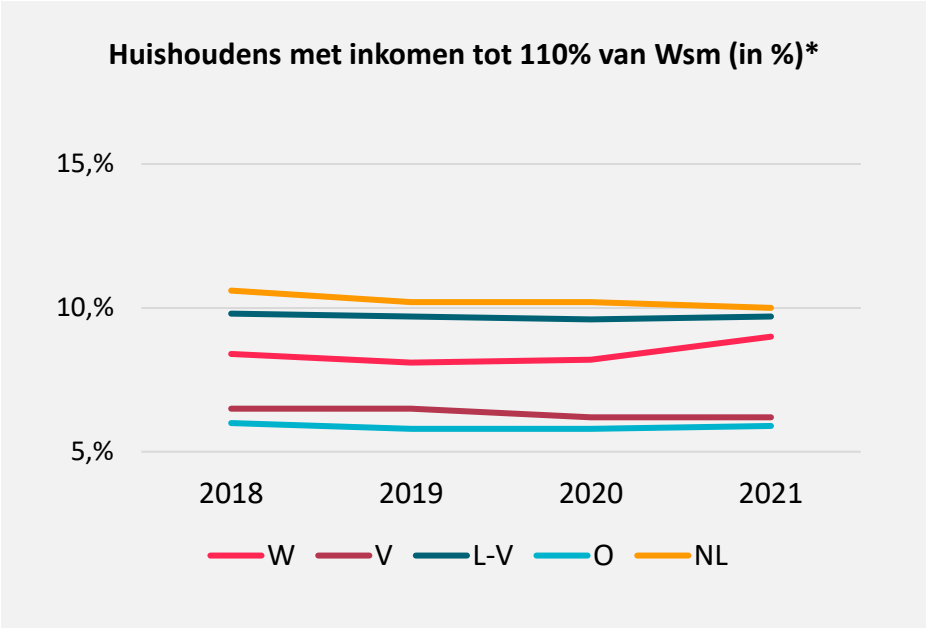

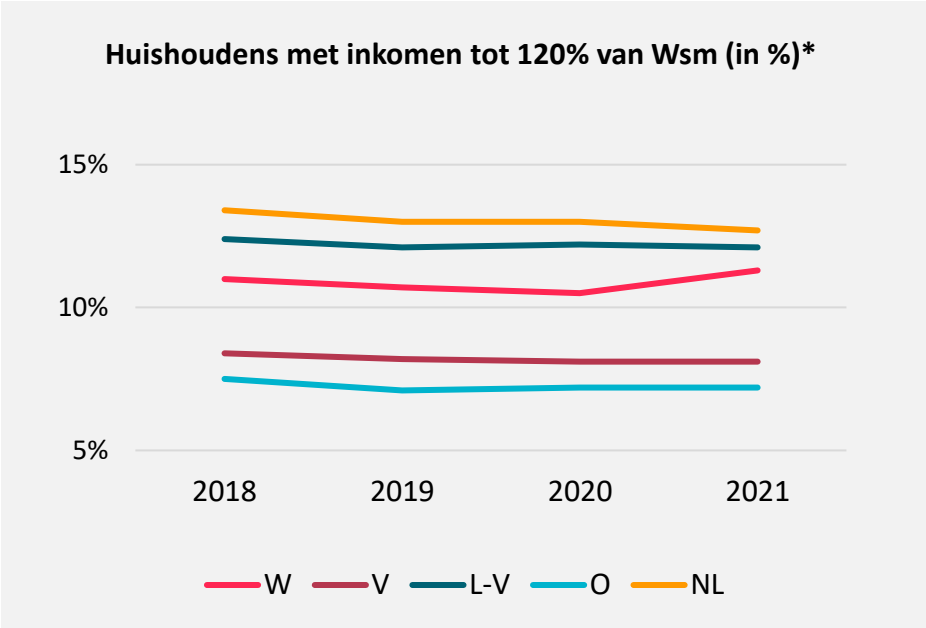

Toelichting

In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt een groot deel van de regelingen aangeboden aan huishouden met een inkomen van 110% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm). In Oegstgeest ligt dit op 120% van het Wsm.

In Voorschoten en Oegstgeest zijn relatief weinig huishoudens met inkomens tot 110 en 120% van het Wsm. Dit aandeel is door de jaren heen stabiel. In Wassenaar is het percentage huishoudens met een laag inkomen hoger en stijgt het. In Leidschendam-Voorburg ligt het aantal huishoudens met een laag inkomen dicht bij het Nederlands gemiddelde en is door de jaren heen stabiel.

*Bron, CBS via waarstaatjegeeente.nl

In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg zijn meeste doelen niet SMART geformuleerd

Minimabeleid Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg (2019-2022)

In 2022 zijn minder huishoudens afhankelijk van minimaregelingen ten opzichte van 2016	Hoewel dit doel goed te meten is, is het te weinig specifiek. Het is moeilijk om met minimabeleid op dit doel te sturen. Het heeft maar zeer beperkte invloed op de afname van deze doelgroep. Activiteiten om dit doel te realiseren zullen samen met werk en inkomen ondernomen moeten worden. Daardoor kun je niet vaststellen of je doeltreffend bent.
In 2022 groeien maximaal 10% van de kinderen in armoede op	Dit doel is SMART geformuleerd. Hier geldt echter ook weer dat het niet volledig beïnvloedbaar is door het minimabeleid.
In 2022 zijn inwoners die recht hebben op één of meerdere regelingen hiermee bekend en maken hier ook gebruik van	Bij dit doel wordt een bekendheid en bereik van 100% van de doelgroep nagestreefd. Dit sluit uiteraard aan bij de bedoelingen van het minimabeleid en is ook goed meetbaar. Het is echter niet realistisch; het lukt in Nederland geen enkele gemeente om de bekendheid en bereik op 100% te krijgen.

Toelichting

In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg worden duidelijke doelen geformuleerd die richting geven aan het aanbod en de uitvoering. Echter zien we vooral doelen die niet behaald kunnen worden binnen de termijn van dit beleidsplan. Om goed te kunnen sturen is het van belang dat de doelen specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden (SMART) zijn. Met name het eerste en laatste doel in dit minimabeleid zijn onvoldoende realistisch voor de termijn van dit beleidsplan.

In Oegstgeest zijn meeste doelen niet SMART geformuleerd

‘Samen Oegstgeest!’ (2021-2024)*

Inwoners met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm maken gebruik van het minimabeleid	Bij dit doel wordt een bekendheid en bereik van 100% van de doelgroep nagestreefd. Dit sluit uiteraard aan bij de bedoelingen van het minimabeleid en is ook goed meetbaar. Het is echter zeer ambitieus; het lukt in Nederland geen enkele gemeente om de bekendheid en bereik op 100% te krijgen.
Bekendheid over minimabeleid verbetert, met name onder niet-uitkeringsgerechtigden	Dit doel is goed meetbaar, maar onvoldoende specifiek. Door te bepalen met welk percentage je de bekendheid van het minimabeleid wilt laten stijgen zorg je voor betere sturingsmogelijkheden. Met informatie over de huidige bekendheid kun je bepalen welk streven realistisch is.
Toegankelijkheid verbetert	Bij dit doel wordt een bekendheid en bereik van 100% nagestreefd. Dit sluit uiteraard aan bij de bedoelingen van het minimabeleid. Omdat het begrip ‘toegankelijkheid’ niet geoperationaliseerd is, is het lastig te meten. Verder moet gespecificeerd worden wat een ‘verbetering’ inhoudt.
Iedereen die het nodig heeft maakt meer gebruik van de regelingen	Het doel is dat de doelgroep meer gebruik gaat maken van de regelingen, ofwel dat het bereik stijgt. Ook hier is het weer van belang te specificeren wat er bedoeld wordt met ‘meer’ gebruik.

Toelichting

De beleidsdoelen in Oegstgeest lopen tegen dezelfde sturingsproblemen aan als Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Doelen zijn onvoldoende SMART geformuleerd. Dit maakt sturen moeilijk.

*We hebben hier gekozen voor de doelen van het huidige plan omdat deze nu relevant zijn

De bekendheid van minimaregelingen wordt onvoldoende gemeten maar lijkt laag, vooral bij werkende minima

Alleen Oegstgeest onderzoekt bekendheid minimaregelingen

Alle gemeenten vinden het belangrijk dat inwoners die recht hebben op een of meerdere regelingen hiermee bekend zijn. Hiervoor zijn doelen opgenomen in de beleidsplannen.

Alleen Oegstgeest meet de bekendheid. Hierbij is vooral de bekendheid bij de groepen met een inkomen tot €1.600,- van belang. Zij behoren tot de doelgroep. Opvallend is dat respectievelijk 64% en 58% niet bekend is met de regelingen en dat 27% en 33% de regelingen wel kent, maar denkt dat zij niet in aanmerking komen.

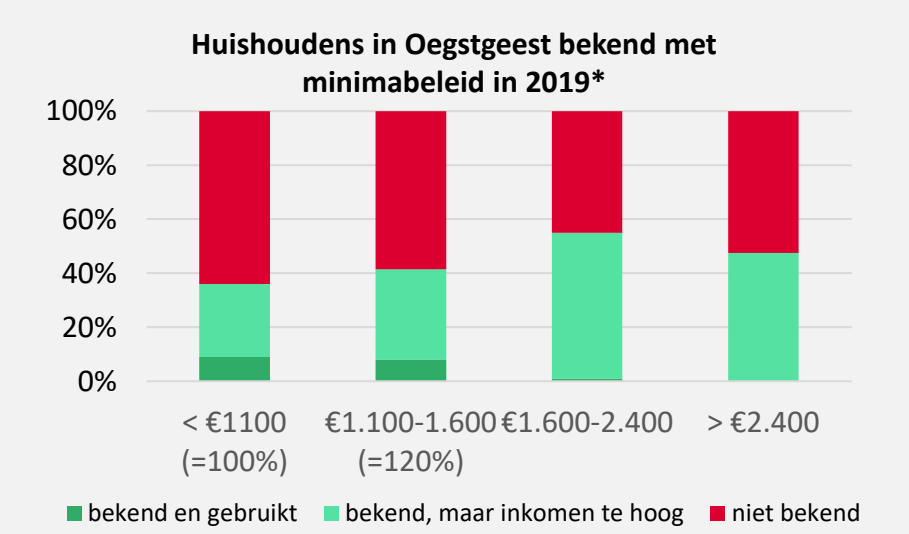

Bekendheid lijkt groter bij huishoudens met kinderen en huishoudens met een bijstandsuitkering

In de beleidsplannen 2019-2022 van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg en 2016-2020 van Oegstgeest is aandacht voor kinderarmoede. Met als doelstelling: minder kinderen groeien op in armoede.

In de interviews lijkt het erop dat inwoners met kinderen beter op de hoogte zijn van mogelijkheden. Zij worden hier in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg vaak op gewezen door Stichting Leergeld of via school.

Bekendheid lijkt ook groter te zijn bij inwoners met een bijstandsuitkering. Deze groep is in beeld bij de gemeenten en ontvangt gerichte informatie bij de uitkeringsspecificatie (Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg) of in gesprekken met de inkomensconsulent (Oegstgeest).

Werkende minima lijken minder op de hoogte van minimaregelingen. Ondanks mailings n.a.v. de energietoeslag. Ook volwassenen zonder kinderen lijken onvoldoende op de hoogte.

- Bijstandsuitkering
- Werkende minima
- Huishoudens met kinderen
- Huishoudens zonder uitkering of kinderen

* Bron: inwoners enquête Oegstgeest 2019

Er is in alle gemeenten ruimte voor vergroten van het bereik, alleen in Oegstgeest neemt gebruik bij aantal regelingen toe

		Gemeente Wassenaar	Gemeente Voorschoten	Leidschendam-Voorburg	Gemeente Oegstgeest
Maatschappelijke participatie	t.o.v. benchmark	−	−	nb	−
	Ontwikkeling	↔	↔	←	→
Individuele inkomenstoeslag	t.o.v. benchmark	−	−	−	nb
	Ontwikkeling	↔	↔	↔	nb
Regelingen voor kinderen	t.o.v. benchmark	nb	nb	nb	nb
	Ontwikkeling	↔	↔	←	→
Gemeentepolis	t.o.v. benchmark	nb	nb	nb	+
	Ontwikkeling	←	←	←	↔

+ Boven benchmark − Onder benchmark → Neemt toe ← Neemt af ↔ Blijft ongeveer gelijk nb Niet beschikbaar

Toelichting*

Het gebruik van bovenstaande regelingen is redelijk stabiel, net als het aantal inwoners dat tot de doelgroep voor de regelingen behoort. Het gebruik van maatschappelijke participatieregelingen en de individuele inkomenstoeslag blijft achter bij de benchmark*. De Armoedemonitor die nu wordt uitgevoerd in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg gaat meer inzicht geven in het bereik. Oegstgeest is de enige gemeente waarin gebruik van een aantal regelingen toeneemt. De gemeentepolis wordt hier ook meer gebruikt dan de benchmark.

Het doel van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg dat Inwoners die recht hebben op één of meerdere regelingen hiermee bekend zijn en hier ook gebruik van maken, wordt niet gehaald.

Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerker L-V, Beleidsplan Sociaal Domein 2021-2024 Oegstgeest, Waarstaatjegemeente.nl

*Regelingen waarover de meeste informatie beschikbaar is) Armoede index gemeente Wassenaar en gemeente Voorschoten en rapportage BS&F voor gemeente Oegstgeest

Bereik participatieregeling blijft in alle gemeenten achter bij benchmark

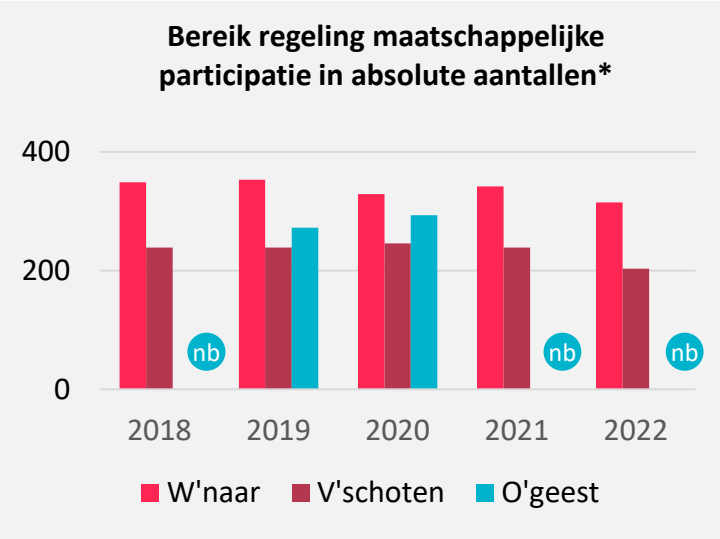

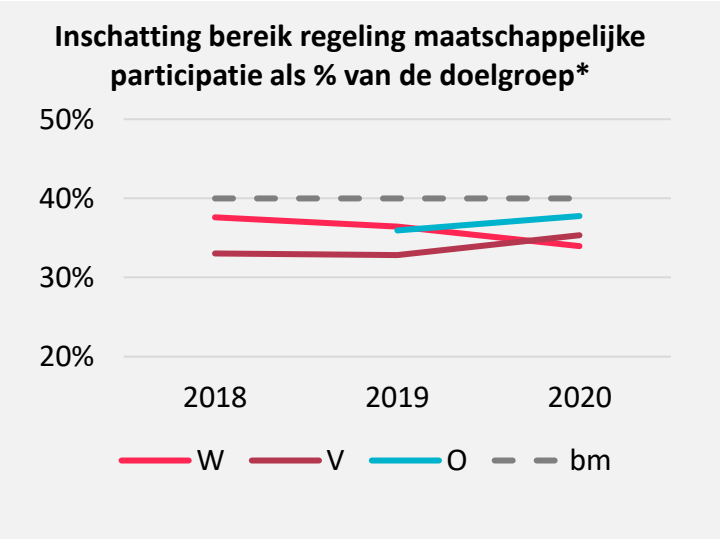

Toelichting

Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest bieden een regeling aan voor maatschappelijke participatie waarbij de inwoners een vast bedrag krijgen om te besteden. In Wassenaar en Voorschoten is deze regeling er voor huishoudens met een inkomen tot 130% en in Oegstgeest voor inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Leidschendam-Voorburg biedt inwoners met een inkomen tot 130% een Ooievaarspas. Het gebruik van de participatieregeling in absolute zin laat een lichte schommeling door de tijd zien in de drie gemeenten. In Wassenaar en Voorschoten daalt het gebruik in 2022.

Het gebruik van de Ooievaarspas is in 2021 en 2022 veel lager dan in 2020. Dit kan samenhangen met een beperking van de mogelijkheden van de pas en de lockdowns als gevolg van de coronapandemie.

Het bereik als percentage van de doelgroep ligt dicht bij elkaar in Wassenaar (gemiddeld 36%), Voorschoten (34%) en Oegstgeest (37%). Het bereik blijft iets achter bij het gemiddelde bereik in gemeenten tot 50.000 inwoners (40%). Het doel van Wassenaar en Voorschoten om iedereen te bereiken die recht heeft op een regeling wordt niet gehaald.

*Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerker L-V, Beleidsplan Sociaal Domein 2021-2024 Oegstgeest, Waarstaatjegemeente.nl en Armoede index gemeente Wassenaar en gemeente Voorschoten

Bereik individuele inkomenstoeslag is stabiel maar blijft achter bij de benchmark

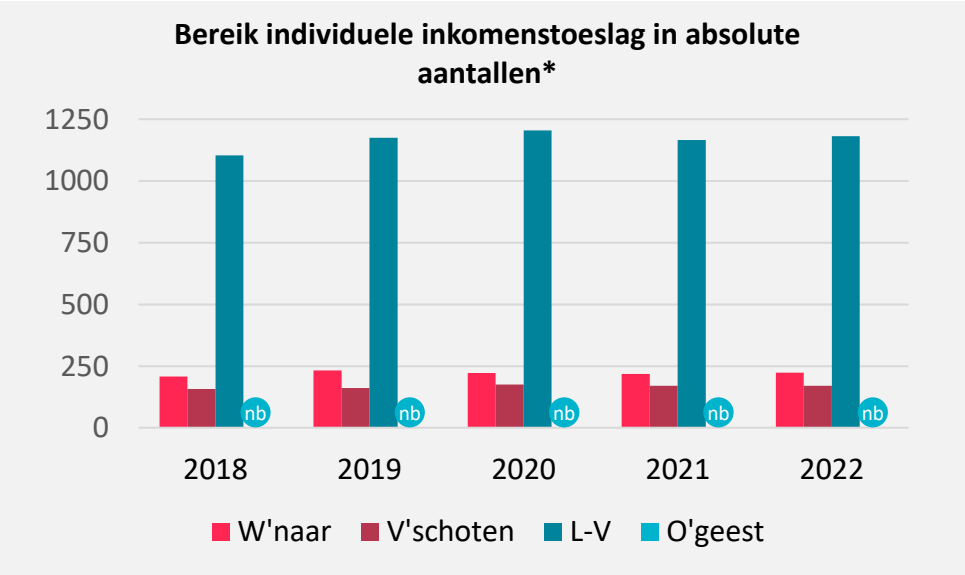

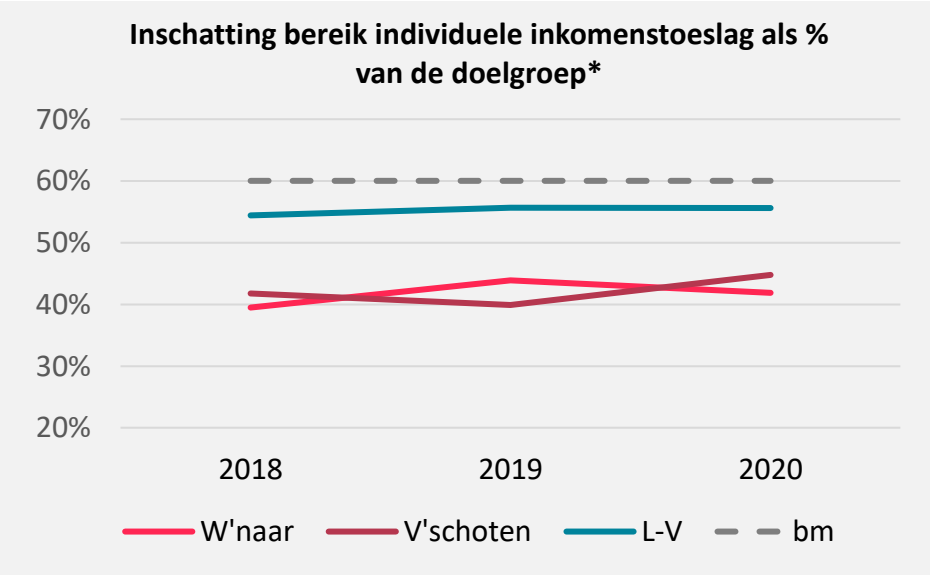

Toelichting

De vier gemeenten bieden inwoners die meer dan drie jaar een laag inkomen hebben de individuele inkomenstoeslag (IIT). In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is de inkomensgrens 110%, in Oegstgeest 100%. Over het bereik van de IIT in Oegstgeest zijn op dit moment geen cijfers beschikbaar. In de andere drie gemeenten is het gebruik door de jaren heen redelijk stabiel. Het gebruik in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg lijkt wat achter te blijven bij het landelijk gemiddelde. Het blijft in ieder geval achter bij het doel van deze gemeenten om volledig bereik te behalen.

De IIT is een regeling waarvan je zou verwachten dat het bereik groter is. Over het algemeen zouden dit mensen moeten zijn die al langere tijd een bijstandsuitkering hebben en bekend zijn bij de gemeente.

*Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerker L-V, Waarstaatjegemeente.nl en Armoede index gemeente Wassenaar en gemeente Voorschoten

Bereik van kindregelingen neemt alleen in Oegstgeest toe en neemt af in Leidschendam-Voorburg

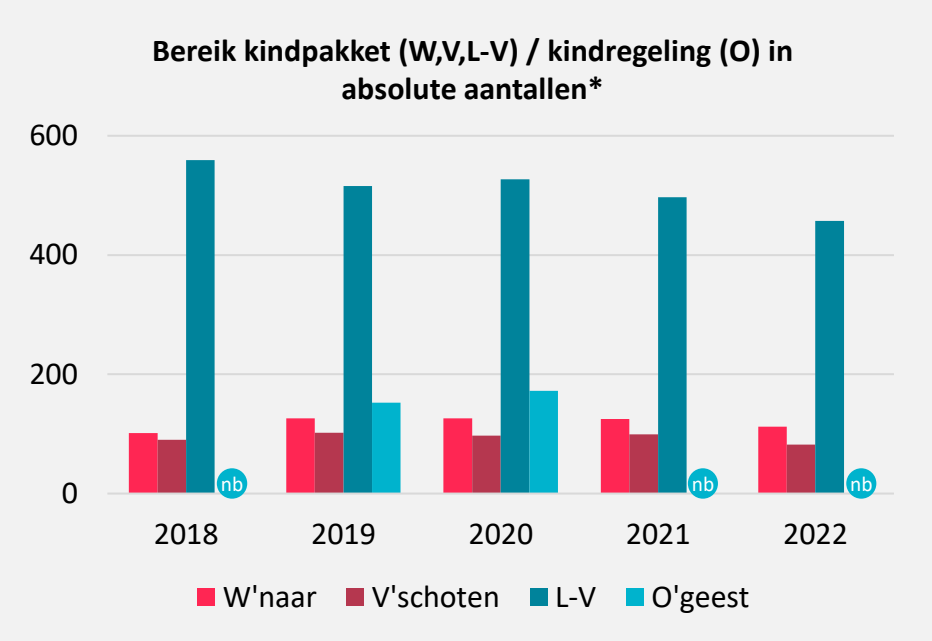

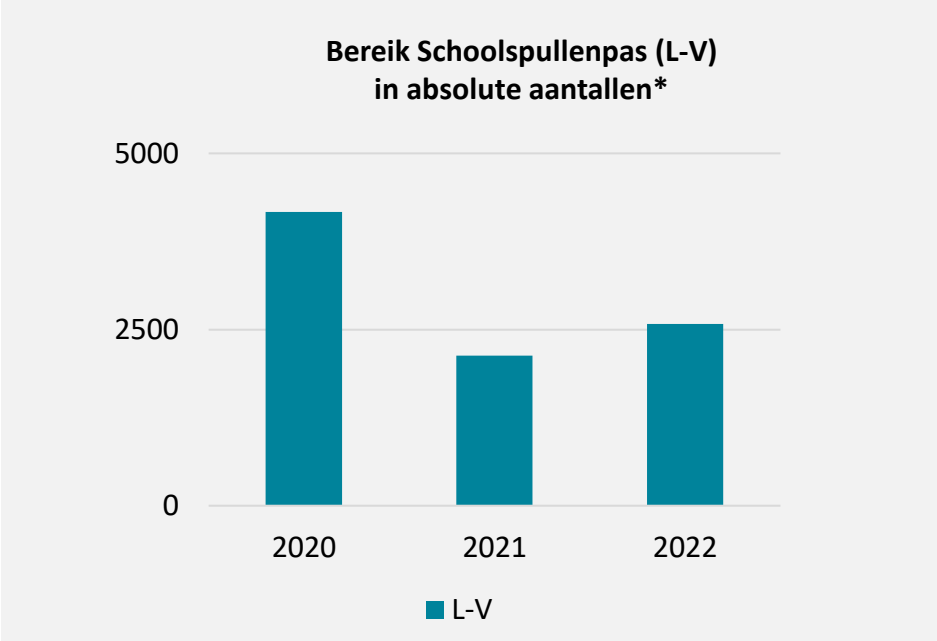

Toelichting

In de vier gemeenten is veel ondersteuning voor kinderen. Het beleid in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg richt zich er expliciet op om kinderarmoede te verminderen. Hiervoor worden onder andere extra middelen ingezet om de bekendheid te vergroten en daarmee ook het bereik. Het bereik van de kindregelingen in Wassenaar en Voorschoten is redelijk stabiel. In Oegstgeest neemt het bereik toe van 2019 naar 2020. Het bereik in Leidschendam-Voorburg neemt af. Dit is opvallend gezien de extra inzet op het informeren van inwoners over deze regelingen. Leidschendam-Voorburg biedt naast het kindpakket ook een schoolspullenpas en sinds 2020 (eens per twee jaar) een tablet voor kinderen op de basisschool. Het bereik hiervan was in 2020 hoger dan in 2021 en 2022.

*Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerker L-V, Beleidsplan Sociaal Domein 2021-2024 Oegstgeest

Bereik gemeentepolis is hoog in Oegstgeest en neemt af in Wassenaar, Voorschoten en L-V door overgang naar 1 aanbieder

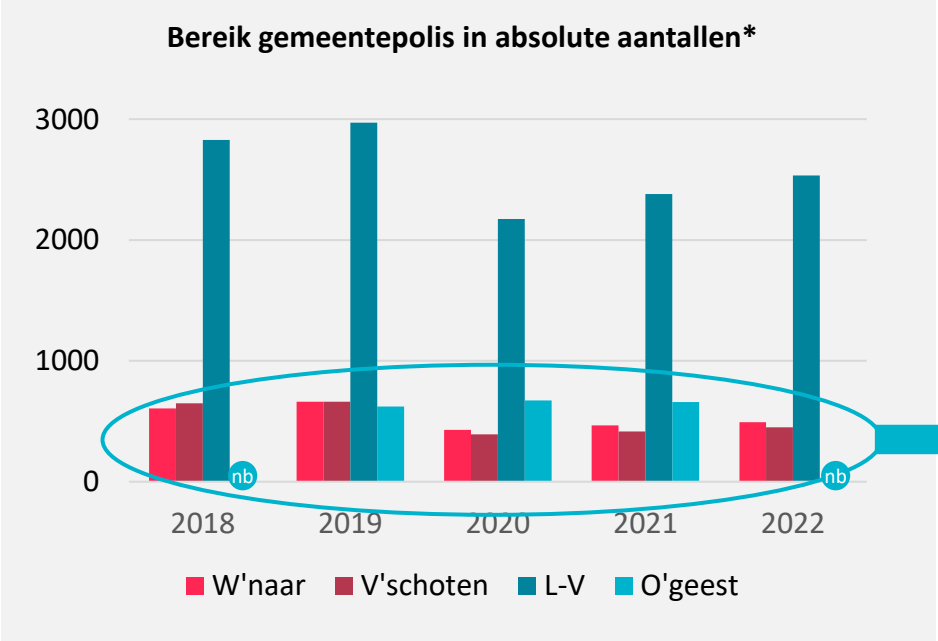

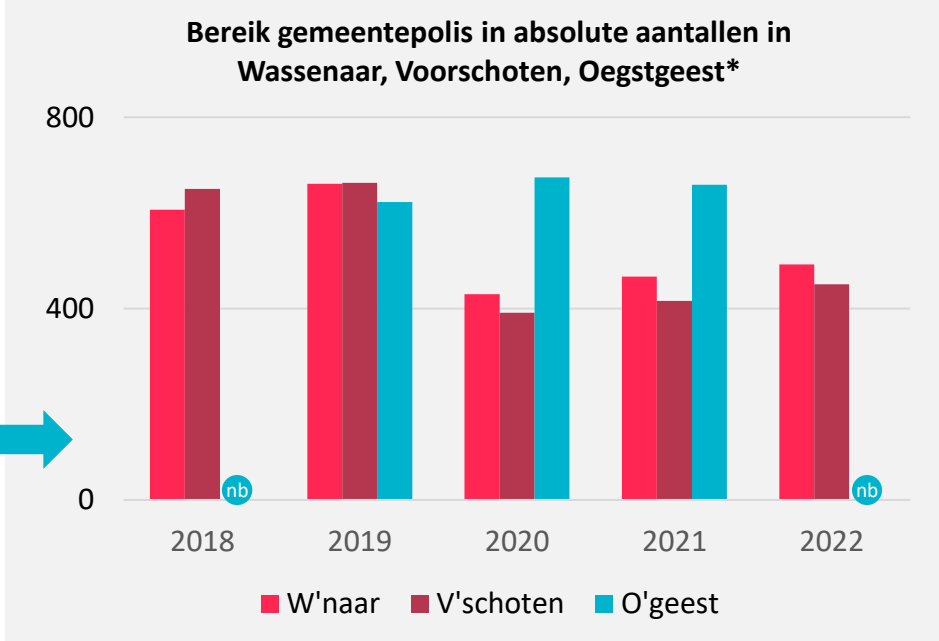

Toelichting

De vier gemeenten bieden een gemeentepolis voor inwoners. In Wassenaar en Voorschoten is deze regeling er voor inwoners met een inkomen tot 130%, in Leidschendam-Voorburg voor inwoners met een inkomen tot 125% en in Oegstgeest is dit afhankelijk van het type aanvullende verzekering tot 120 % of tot 130%. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is het bereik afgenomen.

Dit hangt samen met de overgang van twee aanbieders voor de gemeentepolis naar één aanbieder. In 2021 en 2022 neemt het bereik wel weer toe, maar is nog niet op het niveau van 2019. In Oegstgeest is het bereik in 2021 43%. Dit ligt boven het landelijk bereik van 35%. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt het doel om alle inwoners uit de doelgroep te bereiken niet gehaald.

*Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerker L-V, Beleidsplan Sociaal Domein 2021-2024 Oegstgeest, Waarstaatjegemeente.nl en Evaluatierapport gemeentepolis 2021 Oegstgeest

De gemeenten lijken doeltreffender bij inwoners met bijstandsuitkering en kinderen dan bij ouderen en werkenden

"Bij ouderen met AOW en een klein pensioen constateren we dat ze van heel veel regelingen geen gebruik maken, maar er wel recht op hebben."
Hulpverleners Wassenaar en Voorschoten

"Er is meer voor kinderen dan voor ouders, er is eigenlijk weinig voor volwassenen."
Hulpverlener Wassenaar

"Veel inwoners hebben instantieangst."
Hulpverleners alle gemeenten

Hulp verleners

Inwoners

"Ik zit qua inkomen op bijstandsniveau, maar omdat ik zelfstandige ben zegt de gemeente dat is jouw probleem."
Inwoner Wassenaar

"Als je een eigen huis hebt draait de gemeente de geldkraan dicht."
Inwoner Voorschoten

Toelichting

Op dit moment zijn er geen specifieke cijfers over het bereik onder verschillende doelgroepen beschikbaar. Hulpverleners en beleidsmakers geven aan dat aanvragers vooral inwoners met een bijstandsuitkering zijn. Door de kindpakketten, de focus van gemeenten op kinderen in armoede en de actieve rol van Stichting Leergeld lijkt het bereik groter onder huishoudens met kinderen.

Uit interviews met hulpverleners blijkt dat ouderen de weg naar de gemeente pas weten te vinden sinds de energietoeslag. Hulpverleners zien dat veel ouderen ook in aanmerking komen voor andere regelingen, maar daar tot nu toe geen gebruik van maken. Zelfstandigen en huiseigenaren met een laag inkomen hebben het gevoel dat zij buiten de boot vallen in het minimabeleid.

Budget per inwoner neemt af in Wassenaar en Voorschoten en blijft redelijk stabiel in L-V en Oegstgeest

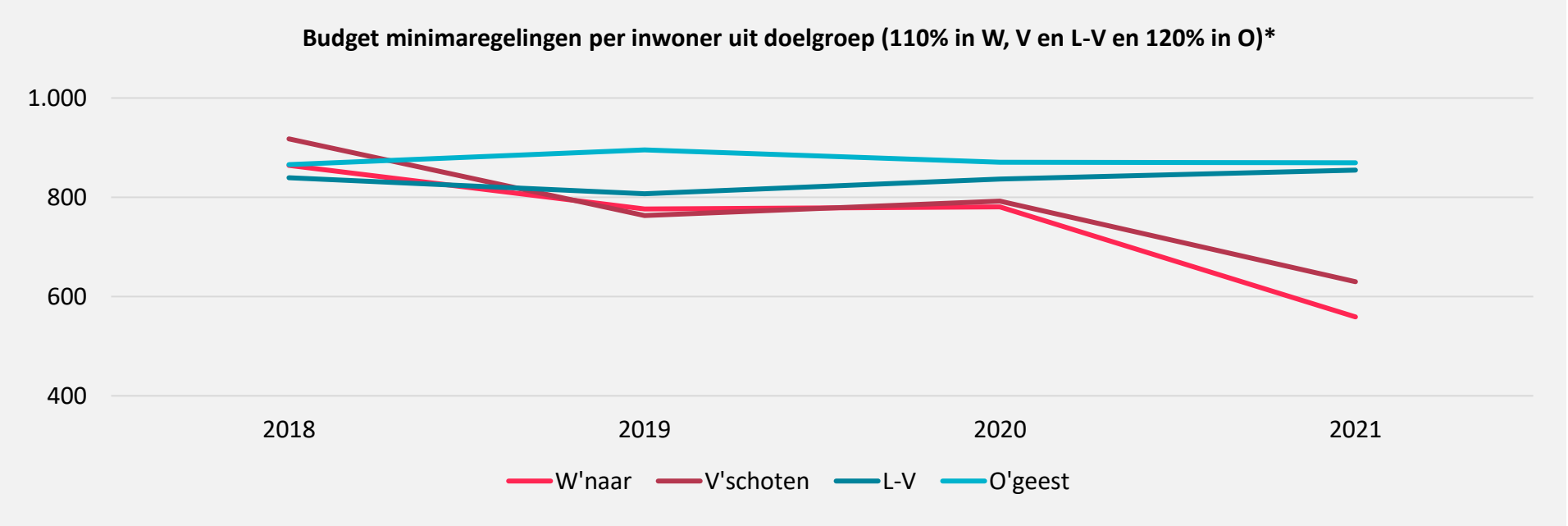

Toelichting

In dit onderzoek is alleen gekeken naar het budget dat beschikbaar is voor de regelingen. Er wordt geen onderzoek gedaan naar de kosten van de uitvoering van de minimaregelingen, waardoor het moeilijk is om informatie te geven over doelmatigheid.

Wel is het mogelijk om op basis van de beschikbare cijfers een inschatting te maken van het budget per inwoner in de doelgroep.

Waarbij in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam gekeken is naar inwoners uit huishoudens met een inkomen tot 110% en in Oegstgeest naar inwoners met een inkomen tot 120%. In Wassenaar, Voorschoten neemt het budget door de jaren heen af. In Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest is het budget per inwoner in de doelgroep door de jaren heen redelijk stabiel.

*Bronnen: Data aanlevering beleidsmedewerkers L-V en Oegstgeest, Waarstaatjegemeente.nl en CBS

Het budget en de realisatie liggen in Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest in de meeste jaren dicht bij elkaar

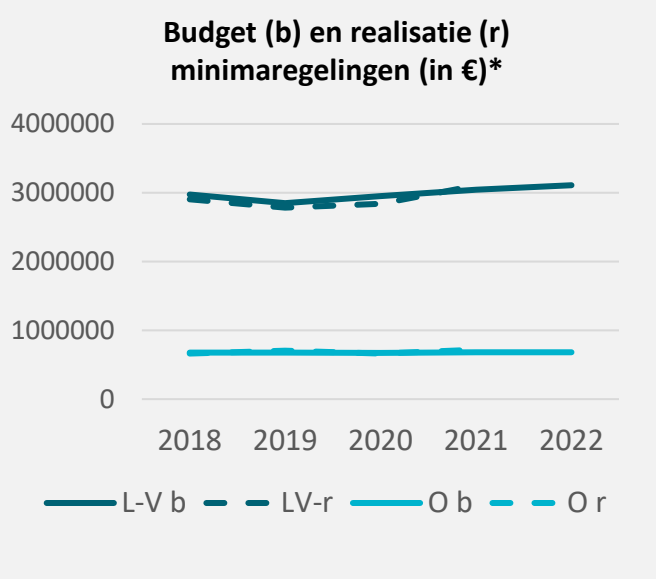

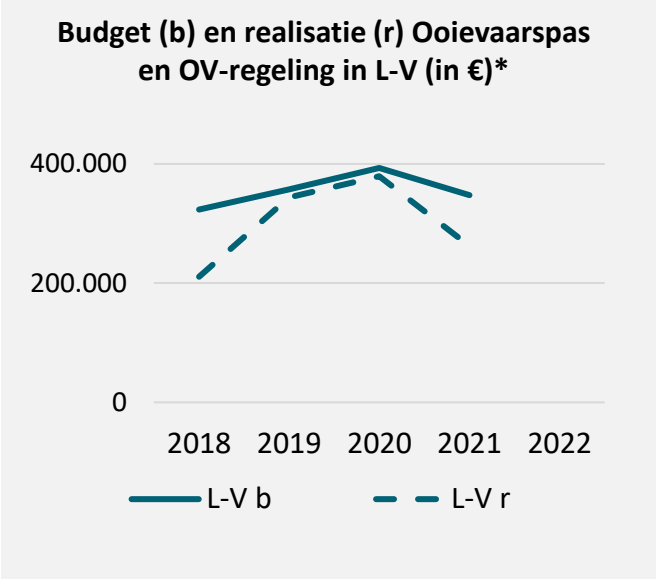

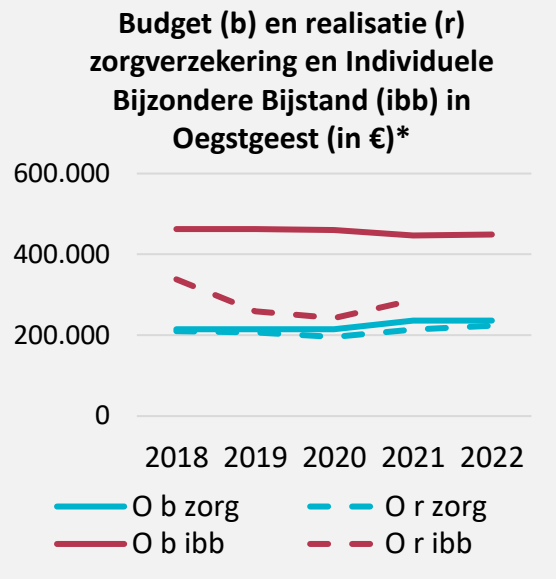

Toelichting

Op het moment van dit onderzoek was het alleen voor Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg mogelijk om naast het budget ook de realisatie aan te leveren. Budget en realisatie liggen door de jaren heen dicht bij elkaar.

Wat in Leidschendam-Voorburg opvalt, het budget en realisatie van de Ooiveaarspas en OV-regeling afnemen. Waarbij de realisatie een grotere daling laat zien dan het budget.

In Oegstgeest liggen budget en realisatie van de zorgverzekering dicht bij elkaar. Bij de individuele bijstand ligt het budget hoger dan de realisatie.

* Bron: input van beleidsmedewerkers L-V en Oegstgeest. Van slechts enkele specifieke regelingen zijn zowel budget als realisatie bekend

Op basis van onderzoek is de doelmatigheid in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg verbeterd

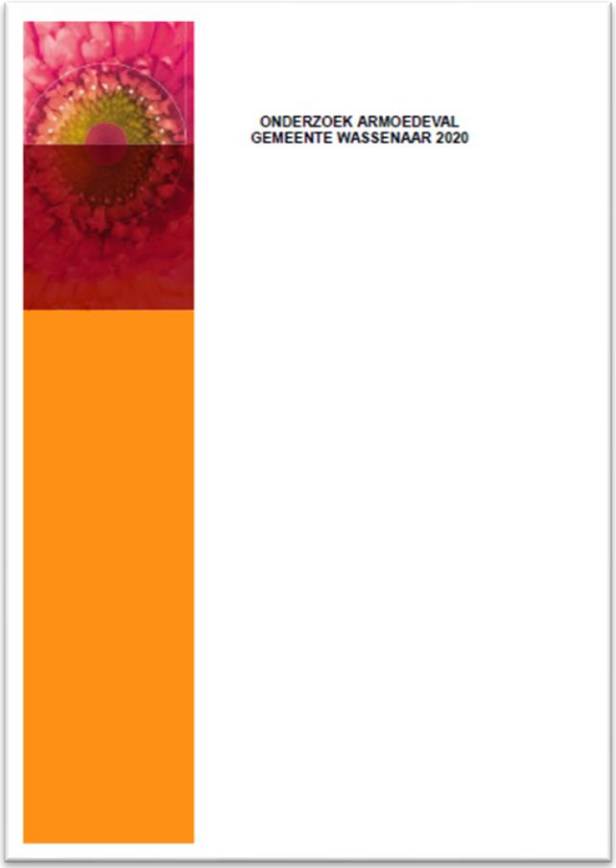
ONDERZOEK ARMOEDEVAL
GEMEENTE WASSENAAR 2020

Toelichting

In opdracht van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is een minima-effectrapportage uitgevoerd door Nibud (2017). Hierbij is gekeken naar het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente. Dit om vast te stellen of huishoudens voor wie het minimabeleid bedoeld is, maandelijks geld overhouden of tekort komen.

Op basis van de uitkomsten heeft een herverdeling van middelen plaatsgevonden.

Voor verschillende doelgroepen (huishoudsamenstellingen) is vervolgens in het onderzoek Armoedeval het effect van deze herverdeling onderzocht. Hieruit kwam naar voren dat regelingen doelmatig zijn omdat minimahuishoudens door het gebruik van regelingen financieel op vooruit gaan.

Er waren echter huishoudens die maandelijks geld tekort kwamen. De herverdeling heeft er voor gezorgd dat het beleid beter aansluit bij de inwoners. Het is belangrijk om te evalueren of de herverdeling van geld het gewenste effect heeft gehad.

5. Sturing

Periodiek kwantitatief onderzoek versterkt het beleid, concrete doelen zullen sturing helpen

Maak kennis met een inwoner

"Ze vragen van alles, maar ik zie dat dan zo en dan raak ik helemaal in paniek. Wat is dat dan en ja, terwijl ze eigenlijk om het zo maar te zeggen als je iets verbergt in Nederland dan weten ze alles, kunnen ze alles te weten komen, maar met dit moet het ingewikkeld gaan. Bijvoorbeeld heffingskorting."

Klik of scan de QR code om deze inwoner te horen

Alleenstaande moeder uit Leidschendam-Voorburg

Deze inwoner is eind dertig en heeft 2 kinderen en een LAT relatie. Ze heeft al jaren een Wajong uitkering van het UWV. Ze weet via een vriendin dat er regelingen zijn. Vroeger had ze budgetbeheer. Maar de kosten daarvan zijn te hoog, dus ze beheert haar financiën weer zelf. Daar zag ze tegenop, maar het lukt haar.

Ze vindt het heel ingewikkeld om een aanvraag te doen. Er moeten veel formulieren worden ingevuld. Het mag niet via de Flitsbalie, omdat ze geen bijstandsuitkering heeft. Ze zou daarbij best wat hulp kunnen gebruiken, maar voelt zich aan haar lot overgelaten. Voor het aanvragen van de energietoeslag is ze door de gemeente doorverwezen naar Woej. Ze begrijpt niet goed waarom iemand van de gemeente zelf haar daar niet bij kon helpen.

*Dit is een echt verhaal van een echte inwoner van Leidschendam-Voorburg.

Beschrijving en vergelijking van de sturing op het minimabeleid in de vier gemeenten

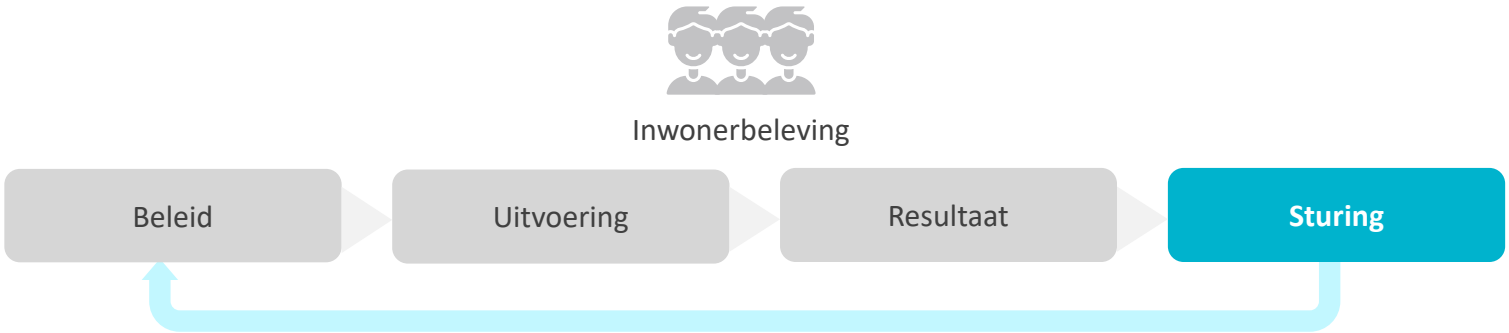

Dit hoofdstuk beschrijft:	Hoe kunnen gemeenteraden sturen in het minimabeleid?
Beleidskeuzes	*Hoe worden beleidskeuzes voor minimabeleid gemaakt?*
Meten	*Hoe wordt de effectiviteit van het minimabeleid gemeten?*
Informeren	*Hoe worden gemeenteraden geïnformeerd over het minimabeleid?*

Periodiek kwantitatief onderzoek versterkt het beleid, concrete doelen zullen sturing helpen

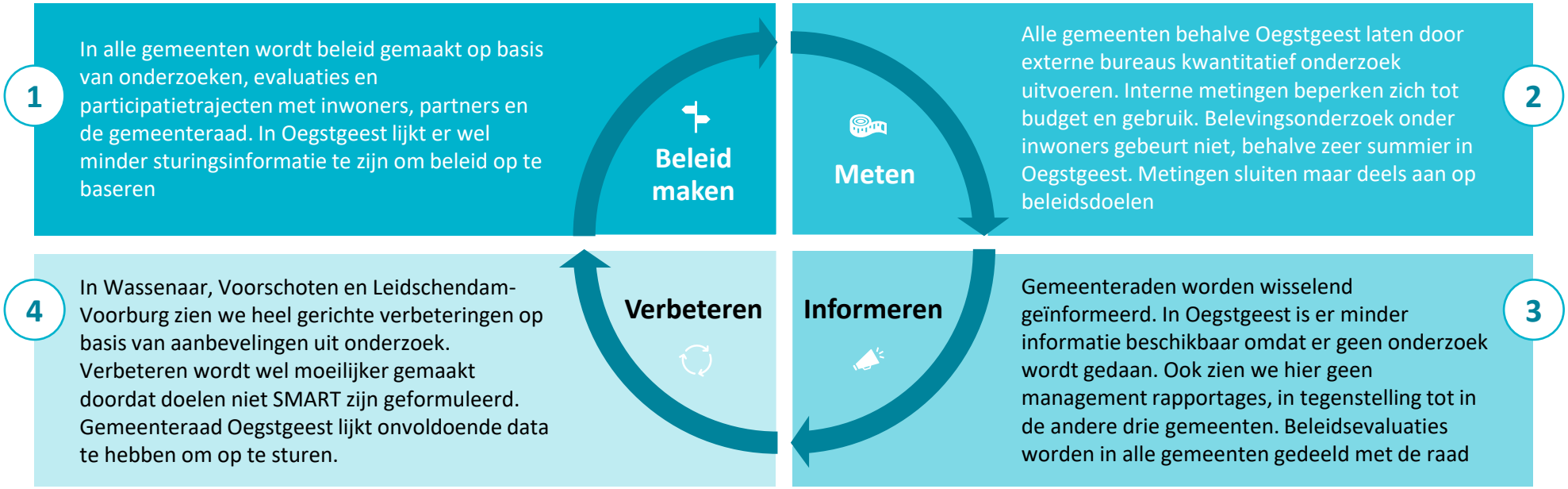

Toelichting

Voor een goede sturing zijn vier elementen van belang: heldere doelen, regelmatige meting van de effectiviteit van je activiteiten, informatievoorziening over uitkomst van de onderzoeken en keuzes maken over verbeteringen. In die eerste fase van doelen stellen wordt de gemeenteraad in alle gemeenten betrokken bij het ontwikkelen van een nieuw beleidsplan. Tijdens de uitvoering van een plan kunnen de gemeenteraden sturen op basis van informatie die zij ontvangen naar aanleiding van metingen. Door middel van schriftelijke vragen en moties kunnen zij invloed uitoefenen op huidig beleid. We zien dit in alle gemeenten gebeuren. Hier is duidelijk te zien dat de communicatie over minimabeleid stijgt vanaf de coronatijd en zeker het afgelopen jaar door de urgentie veroorzaakt door de energiearmoede en stijgende inflatie.

Beleid wordt ontwikkeld op basis van evaluaties, onderzoek en in samenspraak met inwoners, partners en de raad

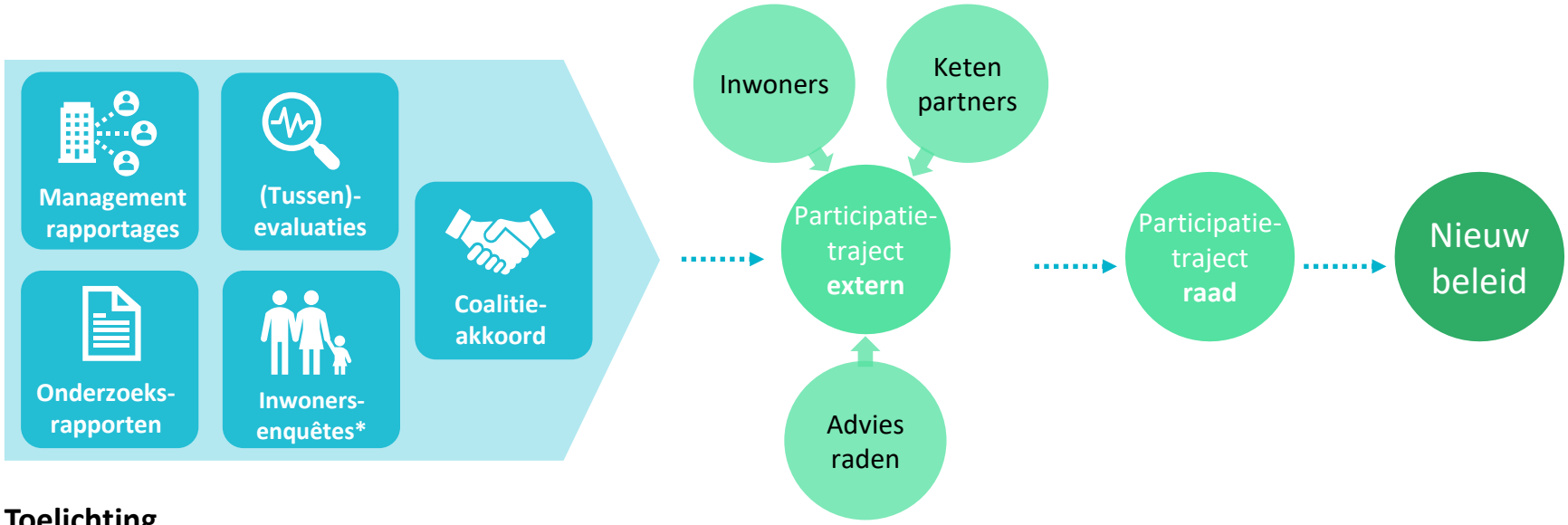

Toelichting

In alle vier gemeenten wordt de raad actief betrokken bij het maken van beleidskeuzes, namelijk op twee centrale onderdelen:

1. Eén van de uitgangspunten is het coalitieakkoord. De keuzes gemaakt in het coalitieakkoord worden meegenomen in de ontwikkeling van het beleid
2. Na een extern participatietraject wordt ook een participatietraject met de gemeenteraad opgestart. Tijdens dit traject kunnen raadsleden meedenken over het nieuwe beleid

In het geval van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg worden beleidskeuzes tussen de gemeenten in goed overleg afgestemd. Hier hebben de gemeenteraden bovendien buiten het minimabeleid ook een rol in het opstellen van het beleid voor het hele sociaal domein. Dit beleid werkt weer door in de keuzes die in het minimabeleid gemaakt worden. In Oegstgeest is dit één traject, omdat er geen apart minimabeleidsplan is opgesteld.

*Alleen in Oegstgeest

Periodieke metingen in externe onderzoeken informeren beleidskeuzes, maar sluiten niet altijd aan op doelstellingen

	Intern gemeten			Extern gemeten			Niet gemeten		
	Budget	Gebruik per regeling	Budget-realisatie	Doelgroep per regeling	Wel of geen bijstand	Wijk	Regelingen per persoon	Combinaties regelingen*	Beleving inwoners
				Type huishouden	Bereik per regeling	Kinderen in armoede	Tevredenheid inwoners		
	Budget	Gebruik per regeling	Bekendheid	Beleving inwoners			Regelingen per persoon	Combinaties regelingen	Doelgroep per regeling
	Bereik per regeling						Tevredenheid inwoners	Budget-realisatie	Wel of geen bijstand
							Wijk	Type huishouden	

Toelichting

Alle gemeenten houden budget, bereik en gebruik per regeling bij. Verdere indicatoren gaan in op demografische kenmerken. Er wordt voor zover wij weten geen belevingsonderzoek gedaan gericht op minimabeleid. Leidschendam-Voorburg gebruikt een dashboard voor het monitoren van bereik, waarover regelmatig gerapporteerd wordt aan Wassenaar en Voorschoten.

Een completer en onafhankelijk beeld van inwonerbeleving kan sturing helpen, in plaats van incidentele gesprekken door raadsleden of wethouders met inwoners. Voor het vergroten van bereik is het kansrijk om inwoners die al een regeling hebben proactief te adviseren over andere regelingen waar ze recht op hebben. Dit kan drempelverlagend werken. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg sluiten de indicatoren deels aan op de beleidsdoelen. Zo wordt bereik, gebruik en percentage kinderen in armoede gemeten. Om bereik te verhogen kunnen indicatoren zoals combinaties van regelingen* inzicht geven in waar nog actief gecommuniceerd kan worden. In Oegstgeest is het doel om bereik, bekendheid en toegankelijkheid te verbeteren. Het begrip ‘toegankelijkheid’ is echter onvoldoende meetbaar gemaakt. Bereik en bekendheid worden wel gemeten, maar dit lijkt alleen te gebeuren op het moment dat er een beleidsevaluatie plaatsvindt of een nieuw beleidsplan gemaakt wordt.

* Dit wordt gemeten in de armoedemonitor. Onderzoek wordt uitgevoerd tegelijkertijd met dit onderzoek

Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg doen regelmatig onderzoek, in Oegstgeest gebeurt dit niet

Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg*

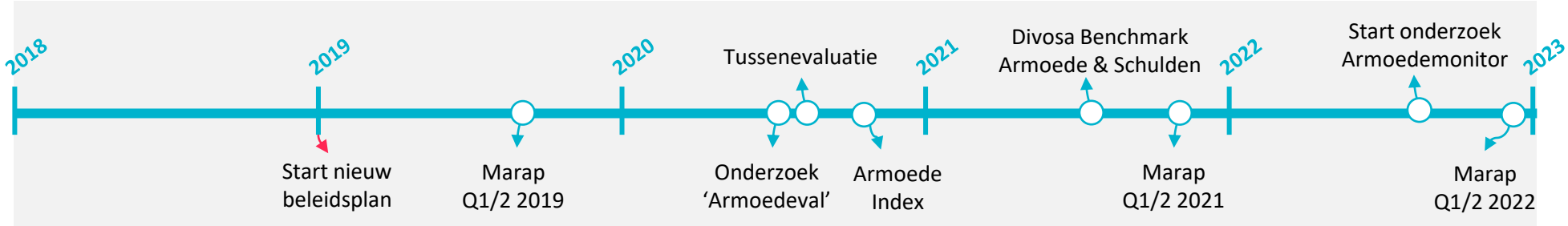

Oegstgeest*

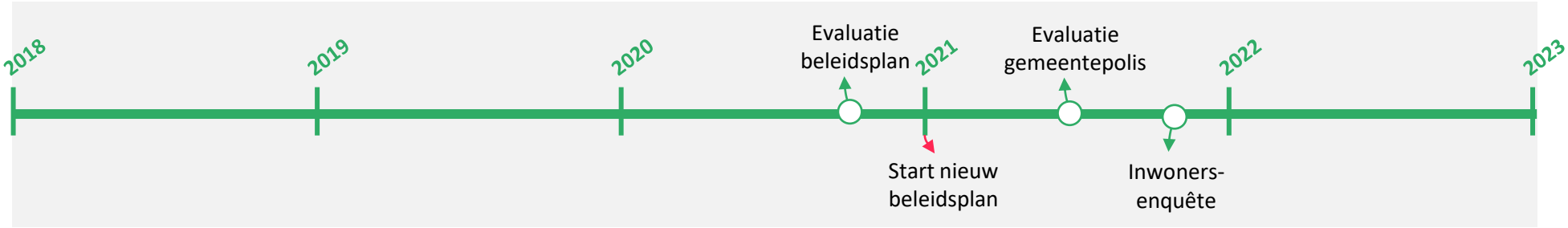

Toelichting

Vooral in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg wordt de raad regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken in het minimabeleid. Dit komt vooral door de regelmatige externe onderzoeken die uitgevoerd worden. In Oegstgeest ontvangt de raad geen onderzoeksrapporten, maar wel beleidsevaluaties en een inwonersenquête in 2021. In Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is het de intentie om elk half jaar een management rapportage op te leveren. In realiteit is dit twee keer aan het eind van het jaar gebeurd, waarbij de analyse het eerste half jaar van dat jaar besloeg. In alle gemeenten geldt dat, als er gemeten wordt, dit met relatief grote tussenpozen gebeurt. Zo wordt de Armoedemonitor elke vier jaar uitgevoerd. Om effectiever te kunnen sturen zou je vaker de cijfers willen kunnen evalueren.

* Wij hebben ons voor deze analyse gebaseerd op de informatie die wij direct van gemeenten hebben ontvangen, aangevuld met publiek beschikbare documenten in de raadsinformatiesystemen. Het kan zijn dat dit geen compleet beeld is.

Onderzoeken worden effectief ingezet om beleid te verbeteren, maar sommige doelstellingen komen niet aan bod

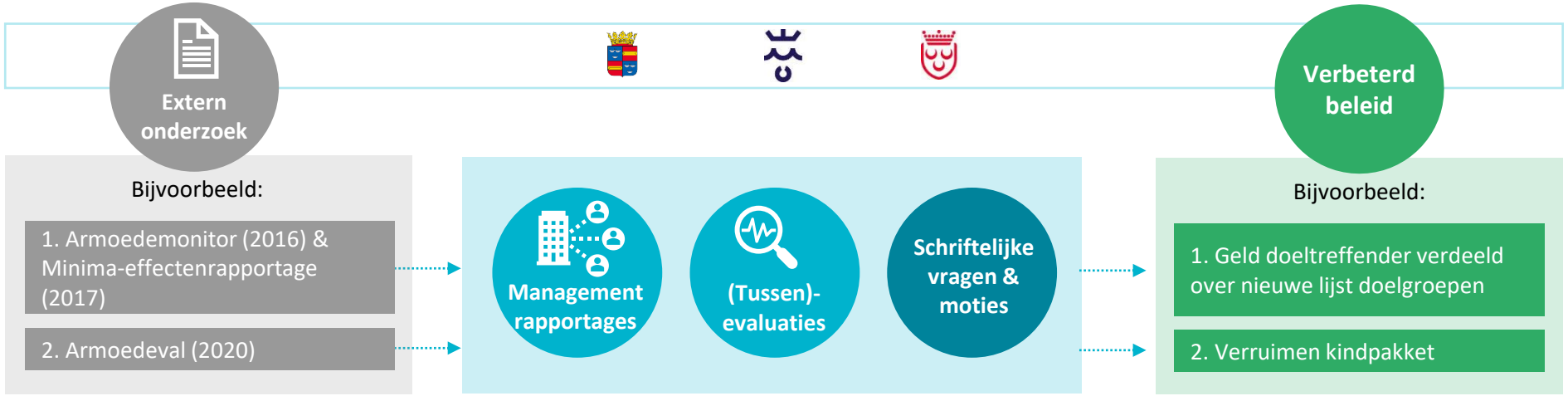

Toelichting

Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg gebruiken de externe onderzoeken als input voor management rapportages, tussenevaluaties en eindevaluaties van de beleidsplannen. Op basis van de uitkomsten van die onderzoeken wordt beleid verbeterd. Zo hebben de Armoede Monitor (2016), Minima-effectrapportage (2017) en onderzoek Armoedeval (2020) direct bijgedragen aan beter beleid.

We zien echter geen verbeteringen die te maken hebben met de doelstelling van het vergroten van het bereik van minimaregelingen. Er wordt gesignaleerd dat bereik afneemt, maar omdat dit ook kan komen door afname van de doelgroep, worden hier geen consequenties aan verbonden. Dit illustreert dat het beleidsdoel om volledig bereik van de doelgroep te behalen* onvoldoende concrete handvatten biedt om goed te kunnen sturen. Gemeenteraden kunnen ook huidig beleid verbeteren door middel van schriftelijke vragen en moties. Dit zien we bijvoorbeeld bij het invoeren van de energietoeslag.

*zie voor de doelen hoofdstuk 1 en 3

Bijlage A: Bronnen

Lijst van geraadpleegde documenten en personen

Bronnenlijst: Wassenaar

Bron	Datum	Opgesteld door
Minimabeleid 2019-2022, gemeente Wassenaar	2018/2019	Gemeente Wassenaar
Iedereen doet mee. Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2021	2018	Gemeente Wassenaar en Voorschoten
Plan van aanpak financiële zelfredzaamheid Gemeente Voorschoten en Wassenaar 2019 2022	2019	Gemeente Wassenaar en Voorschoten
Collegebesluit Beleidsregels en bijzondere bijstand en minimabeleid 2020-1	2020	Gemeente Wassenaar
Beleidsregels bijzondere bijstand en minimabeleid 2020-1	Januari 2020	Gemeente Wassenaar
Onderzoek armoedeval gemeente Wassenaar 2020	Juni 2020	KWIZ
Raadsbrief tussenevaluatie minimabeleid en onderzoek armoedeval	14 juli 2020	Gemeente Wassenaar
Armoede index gemeente Wassenaar	September 2020	KWIZ
Managementrapportage werk en inkomen Voorschoten en Wassenaar Q1 Q2 2021	November 2021	Gemeente Wassenaar en Voorschoten
Informatiebrief centrale toegangsorganisatie	Januari 2022	Gemeente Wassenaar
Begroting (en realisatie) waar mogelijk per regeling 2018-2022	2023	Gemeente Leidschendam-Voorburg op verzoek van Purpose

Bronnenlijst: Voorschoten

Bron	Datum	Opgesteld door
Iedereen doet mee. Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2021	2018	Gemeente Wassenaar en Voorschoten
Minimabeleid 2019-2022, gemeente Voorschoten	2019	Gemeente Voorschoten
Plan van aanpak financiële zelfredzaamheid Gemeente Voorschoten en Wassenaar 2019 2022	2019	Gemeente Wassenaar en Voorschoten
Beleidsregels en bijzondere bijstand en minimabeleid 2020-1	2020	Gemeente Voorschoten
Informatiebrief onderzoek armoedeval 2020 Voorschoten	Juli 2020	Gemeente Voorschoten
Onderzoek armoedeval gemeente Voorschoten 2020	Juni 2020	KWIZ
Armoede index gemeente Voorschoten	September 2020	KWIZ
Prestatiedocument Voorschoten voor Elkaar definitief		Voorschoten voor elkaar
Diverse raadsbrieven en informatiebrieven	divers	Gemeente Voorschoten
Begroting (en realisatie) waar mogelijk per regeling 2018-2022	2023	Gemeente Leidschendam-Voorburg op verzoek van Purpose

Bronnenlijst: Leidschendam-Voorburg

Bron	Datum	Opgesteld door
Sociaal Kompas 2017 – 2020	2017	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Minimabeleid 2019-2022, gemeente Leidschendam-Voorburg	2019	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Collegebesluit Beleidsregels bijzondere bijstand en minimabeleid Leidschendam-Voorburg	2019	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Plan van aanpak financiële zelfredzaamheid	2019	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Doelenboom 2019	2019	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Beleidsregels Bijzondere bijstand en minimabeleid	Januari 2020	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Onderzoek armoedeval gemeente Leidschendam-Voorburg 2020	Juni 2020	KWIZ
Armoede index gemeente Leidschendam-Voorburg	Oktober 2020	KWIZ
Aanscherping Sociaal Kompas	2021	Gemeente Leidschendam-Voorburg
Begroting (en realisatie) waar mogelijk per regeling 2018-2022	2023	Gemeente Leidschendam-Voorburg op verzoek van Purpose

Bronnenlijst: Oegstgeest

Bron	Datum	Opgesteld door
Beleidsplan Met elkaar voor elkaar 2016-2020	2016	Gemeente Oegstgeest
Samen Oegstgeest! Beleidsplan sociaal domein 2021-2024	2020	Gemeente Oegstgeest
Evaluatie sociaal domeinplan	2020	Gemeente Oegstgeest
Beleidsregels Inkomensondersteuning Participatiewet 2021	2021	Gemeente Oegstgeest
Inwonersenquête 2021	2021	Gemeente Oegstgeest
Evaluatierapport gemeentepolis 2021	2022	BS&F
Begroting en realisatie per regeling	2023	Gemeente Oegstgeest op verzoek van Purpose

Bronnenlijst: Algemeen

Bron	Datum	Opgesteld door
Huishoudens met een inkomen tot 100%, 110%, 120% en 130% van het wettelijk sociaal minimum	2022	Waarstaatjegemeente.nl
Websites gemeenten Delft, Lansingerland, Leiderdorp, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk		

Bronnenlijst: Geïnterviewde professionals

Organisatie		Gemeente
Oegstgeest	Gemeente Oegstgeest	Beleidsmedewerker
Oegstgeest	Gemeente Oegstgeest	Inkomensconsulent
Oegstgeest	Gemeente Oegstgeest	WMO adviseur
Leidschendam-Voorburg	Gemeente L-V	Beleidsmedewerker
Leidschendam-Voorburg	Gemeente L-V	Beleidsmedewerker
Leidschendam-Voorburg	Gemeente L-V	Regisseur Inkomen
Leidschendam-Voorburg	Gemeente L-V	Kwaliteitsmedewerker Inkomen
Voorschoten en Wassenaar	Gemeente Voorschoten	Beleidsmedewerker
Voorschoten	Gemeente Voorschoten	Voormalig beleidsmw
Voorschoten	Gemeente Voorschoten	Beleidsadviseur Maatschappelijke Ontwikkeling
Wassenaar	Gemeente Wassenaar	Suicidepreventie

Bronnenlijst: Geïnterviewde professionals

Naam	Organisatie		Gemeente
Caroline Klaver-Bouman	Wassenaar	Gemeente Wassenaar	Wethouder
Paul de Bruijn	Voorschoten	Gemeente Voorschoten	Wethouder
Philip van Veller	Leidschendam-Voorburg	Gemeente L-V	Wethouder
Tim van Tongeren	Oegstgeest	Gemeente Oegstgeest	Wethouder
Marianne Kooijmans	Oegstgeest	Adviesraad Oegstgeest	Voorzitter
Leo van de Kerkhof	Oegstgeest	Adviesraad Oegstgeest	Lid
Gijs van der Voet	Oegstgeest	Kwadraad	Sociaal raadsman
Mariette Bakker	Oegstgeest	Kwadraad	Maatschappelijk werk
Jurny Booij	Oegstgeest	Kwadraad	Maatschappelijk werk
Caroline van Enst	Leidschendam-Voorburg	Sociaal Service Punt	Projectleider
Lia Bleijs	Leidschendam-Voorburg	Adviesraad Sociaal Domein (ASD)	Lid
Nelleke Goet	Leidschendam-Voorburg	Adviesraad Sociaal Domein (ASD)	Lid
Marjon Rijnders	Leidschendam-Voorburg	Adviesraad Sociaal Domein (ASD)	Lid
Annette Gieszen	Wassenaar	Stichting Maatschappelijke Ontwikkeling Wassenaar	Armoederegisseur
Carla van den Berg	Wassenaar	Stichting Maatschappelijke Ontwikkeling Wassenaar	Sociaal werker
Caroline van de Wetering	Voorschoten	Voorschoten Voor Elkaar	Armoederegisseur
Asha Kumar	Voorschoten	Voorschoten Voor Elkaar	Sociaal raadsvrouw

Bijlage B: Minimaregelingen

Vergelijking tussen de minimaregelingen van de vier gemeenten

Individuele bijzondere bijstand en -inkomenstoeslag

Individuele bijzondere bijstand

De individuele bijzondere bijstand ondersteunt minima huishoudens met een breed aanbod aan inkomensondersteuning

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	n.v.t.		Alleen Oegstgeest biedt deze individuele bijzondere bijstand aan op basis van een draagkrachtberekening. De andere gemeenten hebben een deel van het aanbod in deze regeling ondergebracht in de bijzondere bijstand voor speciale doelgroepen, waarbij de inkomensgrens 110% of 130% is.
Voorschoten	n.v.t.		
Leidschendam-Voorburg	n.v.t.		
Oegstgeest	o.b.v. draagkracht berekening	Medische kosten buiten collectieve zorgverzekering, begrafeniskosten, curatele, budgetbeheer, rechtsbijstand, levensonderhoud 18-20jr wel/niet in instelling, babyuitzet, maaltijdvoorziening, stookkosten	

Individuele Inkomens Toeslag (IIT)

Inwoners kunnen aanspraak maken op deze toeslag als ze 3 jaar of langer een minimuminkomen hebben

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	110%		Alle gemeenten bieden een individuele inkomenstoeslag na 3 jaar laag inkomen. Oegstgeest hanteert een lagere inkomensgrens van 100%, tegenover 110% van de rest.
Voorschoten	110%		
Leidschendam-Voorburg	110%		
Oegstgeest	100%		

Bijzondere bijstand voor speciale doelgroepen

Bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten

Deze vorm van bijzondere bijstand moet voorzien in zorgkosten van chronisch zieken en gehandicapten die niet in de collectieve zorgverzekering gedekt zijn

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	110%		Oegstgeest biedt geen aparte bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten, dit is opgenomen in de individuele bijzondere bijstandsregeling
Voorschoten	110%		
Leidschendam-Voorburg	110%		
Oegstgeest	n.v.t.		

Bijzondere bijstand voor pensioengerechtigden

Met deze vorm van bijzondere bijstand worden pensioengerechtigden ondersteund die niet rond kunnen komen van hun AOW en pensioen

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	110%		Oegstgeest biedt geen aparte bijzondere bijstand voor pensioengerechtigden, deze doelgroep kan wel gebruik maken van de participatieregeling voor volwassenen
Voorschoten	110%		
Leidschendam-Voorburg	110%		
Oegstgeest	n.v.t.		

Participatieregelingen

Participatieregeling voor volwassenen

Met dit type regeling stimuleren gemeenten volwassenen om mee te doen aan sport- en culturele activiteiten en zichzelf (professioneel) te ontwikkelen

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	130%		Alle gemeenten hebben participatieregeling. Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest in een regeling, Leidschendam-Voorburg in een pas. Oegstgeest hanteert een lagere grens van 120% tegenover de 130% van de rest.
Voorschoten	130%		
Leidschendam-Voorburg	130%	Ooievaarspas	
Oegstgeest	120%	Culturele- en sportactiviteiten en lidmaatschappen inclusief attributen. Lessen en cursussen, NS kortingskaart	

Kindpakket

Het kindpakket heeft tot doel om de participatie van kinderen op school, sport en cultuur mogelijk te maken voor minimahuishoudens

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	130%	School, sport, cultuurkosten BO en VO, computerregeling, tabletregeling, internetkosten, schoolspullenpas	Alle gemeenten bieden een uitgebreid kindpakket aan. Oegstgeest hanteert een lagere grens van 120% tegenover 130% van de andere gemeenten
Voorschoten	130%		
Leidschendam-Voorburg	130%		
Oegstgeest	120%	Participatieregeling, PC project, excursies en werkweken, jeugdsport- en cultuurfonds	

Collectieve zorgverzekering en energietoeslag

Collectieve zorgverzekering voor minima

Inwoners kunnen een beroep doen op deze (aanvullende) zorgverzekering om kosten voor zorg betaalbaar te maken

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	130%		Alle gemeenten bieden een collectieve zorgverzekering voor minima. Oegstgeest hanteert een langere inkomensgrens van 120% voor de basisverzekering, tegenover 130% van Wassenaar en Voorschoten en 125% van Leidschendam-Voorburg.
Voorschoten	130%		
Leidschendam-Voorburg	125%		
Oegstgeest	120%	130% geldt voor grootste aanvullende verzekering	

Energietoeslag

Deze (tijdelijke) regeling is bedoeld voor het dekken van de gestegen energiekosten

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	120%		Alle gemeenten bieden de energietoeslag aan op inkomensgrens van 120%. In de gemeenteraden wordt wel besproken of het mogelijk is om de inkomensgrens te verhogen naar 130%.
Voorschoten	120%		
Leidschendam-Voorburg	120%		
Oegstgeest	120%		

Witgoedregeling en studietoeslag

Witgoedregeling (duurzame gebruiksgoederen)

Inwoners kunnen een beroep doen op deze regeling als zij een duurzaam gebruiksgoed moeten aanschaffen, zoals witgoed of een fiets

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	110%		Leidschendam-Voorburg heeft geen aparte witgoedregeling, in tegenstelling tot Wassenaar en Voorschoten met een regeling met een inkomensgrens van 110%. In Oegstgeest valt deze onder inrichtingskosten. Hierbij wordt de draagkrachtberekening gehanteerd. In Leidschendam-Voorburg valt dit onder de Bijzondere Bijstand.
Voorschoten	110%		
Leidschendam-Voorburg	n.v.t.		
Oegstgeest	o.b.v. draag-krachtberekening		

Individuele studietoeslag

Deze regeling is bedoeld voor inwoners die door een medische beperking niet in staat zijn te werken naast het volgen van een studie

Gemeente	Inkomensgrens	Aanbod	Vergelijking
Wassenaar	Wordt aangeboden in kader van Participatiewet artikel 36b en gefinancierd door het Rijk.		De studietoeslag wordt in de vier gemeenten aangeboden in het kader van Participatiewet artikel 36b, die een studietoeslag landelijk regelt.
Voorschoten			
Leidschendam-Voorburg			
Oegstgeest	Voorwaarden staan in participatiewet. Zie hiervoor Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Oegstgeest 2015		